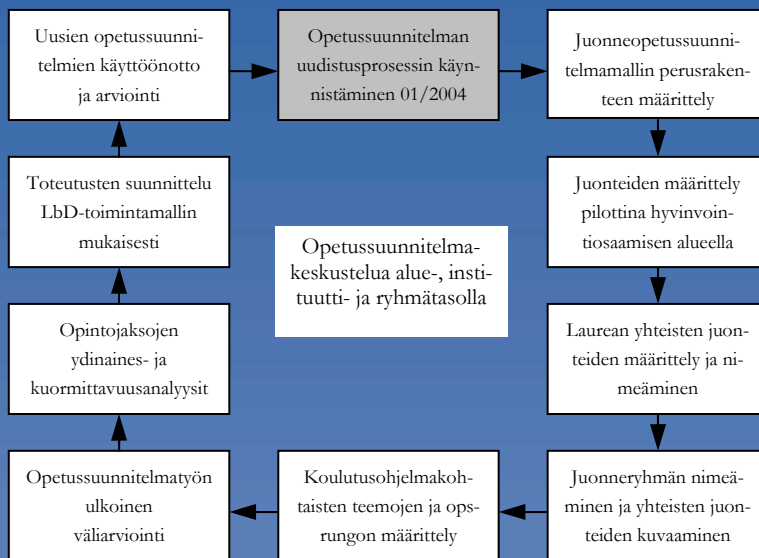

Pekka Auvinen, Jarmo Mäkelä ja Seppo Peisa

LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULUN OPETUSSUUNNITELMATYÖN ARVIOINTI

Loppuraportti 30.3.2007

**Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja
B•24**

**Laurea-ammattikorkeakoulun
opetussuunnitelmatyön
arviointi
Loppuraportti 30.3.2007**

Pekka Auvinen, Jarmo Mäkelä ja Seppo Peisa

Copyright © tekijät
ja Laurea-ammattikorkeakoulu

ISSN 1458-7238
ISBN 978-951-799-126-1

Sisällys

ESIPUHE	5
1 LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULUN OPETUSSUUNNITELMAUUDISTUS	7
2 OPETUSSUUNNITELMATYÖN ARVIOINNIN TOTEUTUS	14
2.1 Opetussuunnitelmatyön arvioinnin viitekehys	14
2.2 Arvioinnin toteutus	20
3 OPETUSSUUNNITELMIEN ARVIOINNIN TULOKSET	24
3.1 Opetussuunnitelma	24
3.2 Koulutuksen toteutus	27
3.3 Oppimisen ohjaus ja arviointi	33
3.4 Osaamisen kehittyminen	37
3.5 Opetussuunnitelmien uudistusprosessin onnistuminen	39
4 ARVIOINNIN YHTEENVETO JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	44
4.1 Väliarvioinnin kehittämisehdotukset ja niiden toteutuminen	44
4.2 Opetussuunnitelmaprosessin ja opetussuunnitelmien kehittämisehdotukset	46
LÄHTEET	49

Esipuhe

Laurea-ammattikorkeakoulussa on toteutettu perusteellinen ja laaja opetus-suunnitelmauudistus, joka käynnistyi vuonna 2004. Keskeisenä syynä uudistusprosessin käynnistämiseen oli pyrkimys saada opetussuunnitelmat vastaamaan ja tukemaan Laurean keskeisiä strategisia valintoja. Tavoitteena on ollut erityisesti edellytysten luominen ammattikorkeakoulun kolmen tehtävän integraatiolle ja ammattikorkeakoulussa kehitetyn LbD-mallin (Learning by Developing, kehittämispohjainen oppiminen) käyttöönotolle. Laurean opetussuunnitelmien runko muodostuu yhteisistä juonteista, jotka ovat eettinen osaaminen, globalisaatio-osaaminen, innovaatio-osaaminen, reflektio-osaaminen ja verkosto-osaaminen. Koulutusohjelmakohtainen opetussuunnitelma rakentuu kuhunkin alaan liittyvien osaamisteemojen ympärille. Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön syksyllä 2006.

Laurean opetussuunnitelmauudistuksen toteutumista on seurattu ja pyritty tukemaan ammattikorkeakoulun itsearvioinnin lisäksi myös ulkoisen arvioinnin avulla. Laurea valitsi tarjosten perusteella Helian ammatillisen opettajakorkeakoulun (nykyisin Haaga-Helian ammatillinen opettajakorkeakoulu) arvioinnin toteuttajaksi. Arviointi toteutettiin kahdessa vaiheessa. Vuoden 2005 lopulla läpiviedyn väliarvioinnin tavoitteena oli selvittää uudistusprosessin onnistumista ja tukea opetussuunnitelmatyön etenemistä prosessin aikana (ks. Auvinen, Mäkelä & Peisa 2006). Vuoden 2007 alkupuolella toteutetussa toisessa vaiheessa arviointiin uudistusprosessia kokonaisuutena ja valmiin opetussuunnitelman toimivuutta käytännössä.

Tämä raportti on yhteenveto opetussuunnitelmatyön arvioinnin tuloksista. Raportti jakautuu neljään päälukuun. Ensimmäisessä luvussa käsittelemme Laurean opetussuunnitelmatyön etenemistä ja tavoitteita. Toisessa luvussa paneudumme arviointityötä ohjanneeseen viitekehukseen sekä arvioinnin käytännön toteutukseen. Kolmanteen lukuun olemme koonneet arvioinnin tulokset. Neljännessä luvussa on opetussuunnitelmaprosessiin sekä opetussuunnitelmien jatkotyöstämiseen ja soveltamiseen liittyviä kehittämissuhteita.

Opetussuunnitelmien arviointihanke on tarjonnut meille arviointiryhmän jäsenille ainutlaatuisen mahdollisuuden päästä perehtymään Laurean ammattikorkeakoulun toimintaan käytännössä. Arviointityön päätteeksi haluamme esittää parhaat kiitokset kaikille arviointitietoa tuottaneille opiskelijoille, opettajille, muun henkilökunnan ja johdon edustajille sekä työelämän yhteistyökumppaneille.

Vantaa, 2007

Pekka Auvinen
Erikoissuunnittelija
Pohjois-Karjalan ammat-
tikorkeakoulu

Jarmo Mäkelä
Koulutusohjelmajohtaja
Pohjois-Karjalan ammat-
tikorkeakoulu

Seppo Peisa
Yliopettaja
Haaga-Helia ammatti-
korkeakoulu

1 LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULUN OPE- TUSSUUNNITELMAUUDISTUS

Suomalaisissa ammattikorkeakouluissa on viimeisten vuosien aikana eletty opetussuunnitelmien uudistustyön kannalta etsikkoaikaa. Ammattikorkeakouluverkon rakentamisvaiheen mentyä ohi on ammattikorkeakouluissa painotettu aiempaa enemmän organisaatorakenteiden sijaan ammattikorkeakoulumaisen toimintatavan vahvistamiseen ja kehittämiseen (ks. Auvinen, P., Mäkelä, J. & Peisa, S. 2006, 6–14). Myös ammattikorkeakoulun tehtäväkentän laajentuminen ja integroituminen osaksi eurooppalaista korkeakoulutusaluetta ovat vaikuttaneet siihen, että monet ammattikorkeakoulut ovat toteuttaneet tai toteuttamassa laajoja opetussuunnitelmien uudistushankkeita. Bolognan prosessi on nähty Suomen tavoin monien muiden Euroopan maiden korkeakouluissa erinomaisena mahdollisuutena koulutuksen sisältöjen ja pedagogisten ratkaisujen uudistamiselle (Tauch 2006, 11). Myös Laurea-ammattikorkeakoulussa käynnistettiin vuonna 2004 poikkeuksellisen mittava ja perusteellinen opetussuunnitelmien uudistustyö.

Laurea-ammattikorkeakoulu toimii Uudellamaalla kahdeksassa eri toimipisteessä Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Leppävaarassa, Lohjalla, Otaniemessä, Porvoossa ja Tikkurilassa. Ylläpitomuodoltaan se on osakeyhtiö, jonka osakkeina ovat Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Hyvinkään ja Porvoon kaupungit, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymät, Kirkkonummen kunta ja Invalidiliitto ry. Toiminnan sisällölliset painopisteet ovat hyvinvoinnin, liiketoiminnan, tieto- ja viestintätekniikan sekä kestävän kehityksen osaaminen. Toiminta perustuu arvoihin, jotka ovat opiskelija- ja asiakaskeskeisyys, luotettavuus, yhteisöllisyys, avoimuus ja yhdessä tekeminen, sosiaalinen vastuullisuus sekä innovatiivisuus. Laurea on opiskelijamäärältään Suomen neljänneksi suurin ammattikorkeakoulu, jossa opiskelee noin 7 700 opiskelijaa. Laureassa oli vuoden 2006 lopussa 273 päätoimista opettajaa ja noin 150 muun henkilökunnan edustajaa. Opettajista 73 % ja opiskelijoista lähes 70 % on naisia. Naisten suuri osuus selittyy sillä, että Laureassa ei ole muiden suurten ammattikorkeakoulujen tapaan tekniikan ja liikenteen alan koulutusta. (AMKOTA-tietokanta; Laurea-ammattikorkeakoulun www-sivut.)

Laurean pedagogisen strategian (Laurea-ammattikorkeakoulu 2002) mukaan Laureassa opitaan opettamalla, tutkimalla ja kehittämällä. Keskeisenä strategisena valintana on ammattikorkeakoulun kolmen tehtävän integroiminen tiiviisti toisiinsa, jolloin kaikilla opettajilla, muulla henkilökunnalla ja opiskelijoilla on

mahdollisuus osallistua ammattikorkeakoulun kolmen tehtävän samanaikaiseen toteuttamiseen. Tämä merkitsee ammattikorkeakoulun tehtävän perustavanlaatuisuutta muuttamista ammatillisesta opetustehtävästä ja asiantuntijakoulutuksesta tutkimuksen lähtökohtiin pohjautuvaksi työelämälähtöiseksi korkeakouluopetuksiksi, jossa yhdistyvät opetuksen, aluekehityksen sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan ulottuvuudet. (Salminen & Kajaste 2005, 59.)

Laurea-ammattikorkeakoulun laajamittaisen opetussuunnitelmauudistuksen käynnistämiseen keskeisesti vaikuttaneita tekijöitä olivat ammattikorkeakoulun laajentunut tehtäväalue, ammattikorkeakoulun henkilöstön kasvatustieteellisen tutkimustiedon ja pedagogisten ratkaisujen hyödyntäminen, eurooppalaisen korkeakoulualueen kehittämisen tavoitteet, koulutusohjelmien opetussuunnitelmien vertailun ja yhteistyön vahvistaminen sekä opetussuunnitelmien luonnollinen kehitystarve. Keskeisenä syynä uudistusprosessin käynnistämiseen oli pyrkimys saada opetussuunnitelmat vastaamaan ja tukemaan Laurean keskeisiä strategisia valintoja. Tavoitteena on ollut erityisesti edellytysten luominen ammattikorkeakoulun kolmen tehtävän integraatiolle ja ammattikorkeakoulussa kehitetyn LbD-mallin (Learning by Developing, kehittämispohjainen oppiminen) käyttöönotolle.

Ammattikorkeakoulun keskeiseksi tehtäväksi on määritelty osaamisen tuottaminen. Opetussuunnitelma nähdään puolestaan tulevaisuudessa tarvittavan osaamisen kehittymisprosessin kuvauksena. Uudistuksessa on haluttu monin tavoin kyseenalaistaa perinteistä ammatillisen koulutuksen traditiota ja unohtaa opistoasteen opetussuunnitelma-ajattelu. Tavoitteena ei ole ollut pelkästään kehittää olemassa olevia opetussuunnitelmia, vaan toteuttaa radikaali uudistus täysin uuden ajattelun pohjalta. Opetussuunnitelmauudistuksen valinnoissa on pyritty soveltamaan korkeakoulujen opetussuunnitelmakehityksen uusia innovaatioita. Tältä pohjalta päädyttiin juonneopetussuunnitelmamallin valitsemiseen Laurean opetussuunnitelmamalliksi vuoden 2004 alussa. Opetussuunnitelmien uudistusprosessia koordinoimaan valittiin kehittämisjohtajan vetämä ops-projektiryhmä (muuttui vuoden 2005 alussa ops-ohjausryhmäksi). Uudistusprosessin tavoitteeksi asetettiin juonneopetussuunnitelman käyttöönotto syksyllä 2006. Prosessi on edennyt kuviossa 1 esitetyllä tavalla.

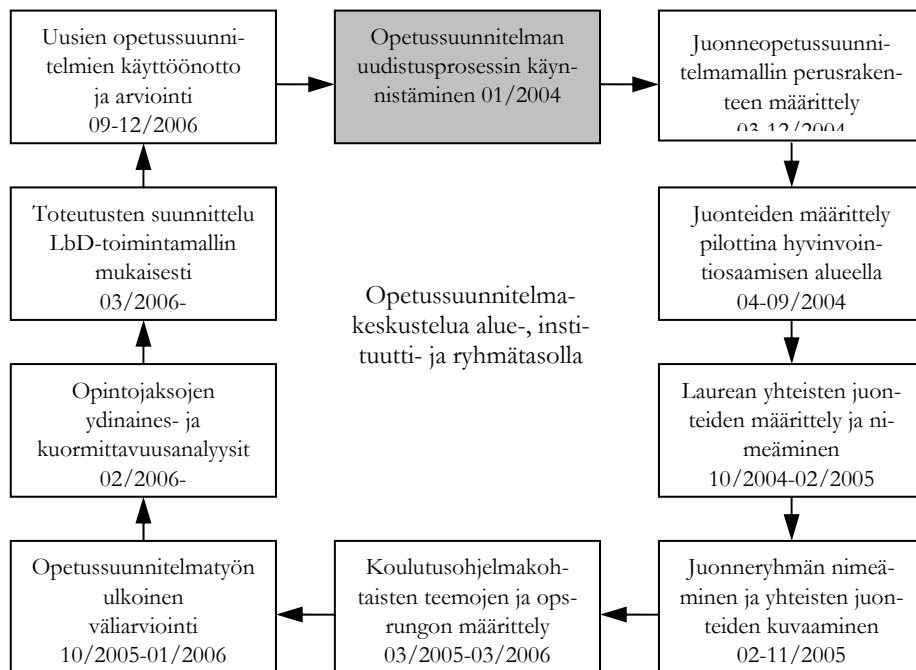
Laurea-ammattikorkeakoulun rehtori Pentti Rauhala esitti tammikuussa 2004 juonneopetussuunnitelmamallin (ks. Karjalainen 2003) valitsemista uudistustyön perustaksi. Ammattikorkeakoulussa ei kuitenkaan haluttu kritiikittä sitoutua muualla kehitettyyn malliin, vaan lähtökohdaksi asetettiin oman laurealaisen opetussuunnitelmamallin luominen. Alkuvuonna 2004 nimetyn projektiryhmän laati-

massa projektisuunnitelmassa uudistusprosessin tavoitteet määriteltiin seuraavasti:

Projektin tavoitteena on ammattikorkeakoulun strategiat huomioivan laurealaisen opetussuunnitelmamallin kehittäminen ja ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmien uusiminen valitun mallin mukaan. Projekti edellyttää kaikkien koulutusalojen sitoutumista prosessiin. Tavoitteena on uusien opetussuunnitelmien käyttöönotto syksyllä 2006.

Perusajatuksena on siirtyminen opintojaksoajattelusta laajempiin asiantuntijuuden ydinkokonaisuuksiin. Yhtenä lähtökohtana käytetään ns. juonnemallin mukaista opetussuunnitelma-ajattelua. Prosessin kuluessa arvioidaan kuitenkin kriittisesti erilaisia opetussuunnitelmamalleja ja tuotetaan oma opetussuunnitelmamalli.

Ydinkvalifikaatioiden analyysiin ja työmarkkinoiden muutosten ennakointiin perustuva opetussuunnitelma takaa sen, että ammattikorkeakoulusta valmistuneilla opiskelijoilla on tulevaisuuden työmarkkinoilla tarvittavaa osaamista. Opetussuunnitelmien rakenteiden joustavuutta lisäämällä työelämälähtöinen ja Laurean strategiaan valintoihin perustuva tutkimus- ja kehittämistoiminta saadaan keskeiseksi osaksi opiskelijan opiskelua. Tämä tehostaa Laurea-ammattikorkeakoulun kykyä vastata ajankohtaisiin alueellisiin haasteisiin.

Kuvio 1. Laurea-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmauudistuksen suunniteltu eteneminen (Kallioinen 2005)

Yhteisten tavoitteiden määrittelyyn osallistuivat lähinnä rehtori ja Laurean muu johto, sisäinen hallitus sekä ops-projektiryhmä. Projektiryhmän jäseninä ovat olleet kehittämisjohtaja, osa koulutusalojohtajista ja sihteerinä kaksi yliopettajaa. Työskentelyn alkuvaiheen jälkeen ryhmää täydennettiin yhdellä opiskelija- ja opettajaedustajalla. Uudistuksen tavoitteisiin liittyvän yhteisen käsityksen muodostumista pyrittiin varmistamaan varaamalla uudistusprosessin alkuvaiheeseen riittävästi aikaa, käyttämällä työn vaiheiden dokumentoinnissa koko henkilöstölle avointa Optima-ympäristöä sekä keskustelemalla henkilöstön kanssa uudistuksesta monissa eri yhteyksissä. Ensimmäinen yhteinen keskustelutilaisuus oli T&K-päivien yhteydessä alkukeväällä 2004.

Juonneopetussuunnitelman mallin määrittelyyn lähtökohtana käytettiin Karjalaisen (2003) esittämää matriisia, jossa toisena ulottuvuutena ovat juonteet ja toisena opintojaksot. Tätä mallia soveltaen päädyttiin Laurean matriisimalliin, jossa pystyakselilla ovat koko ammattikorkeakoulun yhteiset juonteet ja vaaka-akselilla koulutusohjelmakohtaiset teemat. Yhteiset juonteet kuvaavat metatason osaamista, ja ovat siten olennaisesti eritasoisia kuin teemat, jotka liittyvät ennen kaik-

kea substanssiosaamiseen. Laurean juonneopetussuunnitelman perusrakenne määriteltiin joulukuussa 2004 seuraavasti:

Laurealaiset opetussuunnitelmat voitaisiin esittää 2-ulotteisena mallina (tai matriisina), jossa pystyakselina on juonteet ja vaaka-akselina koulutusohjelmasesifit teemat.

Opetussuunnitelman lähtökohdaksi tarvitaan kuvaukset kunkin juonteen vaadittavasta osaamisesta. Osaamisen tulee olla mitattavissa. Lähtökohtana on Laurean yhteiset osaamiskuvaukset, joita voidaan tarkentaa koulutusohjelmakohtaisesti. Tämän ohella tarvitaan teemoille kuvaukset ja osaamistavoitteet. Kunkin teeman kohdalla määritellään, millaista osaamista sen sisältöjen omaksumisen kautta oletetaan kehittyvän kuhunkin juonteeseen liittyen.

Opintojaksoilla tarkoitetaan teemaa, tai sitä osaa teemasta, joka on suoritettavissa yhden lukukauden aikana. Opintojaksot ovat laajuudeltaan tyypillisesti kymmenen opintopisteen laajuisia. Joissakin tapauksissa voidaan käyttää myös viiden opintopisteen laajuisia opintojaksoja. Näin ollen yhden lukukauden aikana opiskelija opiskelee 3–6 teemaa.

Koko ammattikorkeakoulun yhteiset juonteet muodostavat yhtenäisen perustan opetussuunnitelmille. Juonteilla tarkoitetaan tulevaisuuden työelämässä tarvittavia ydinosaamisalueita. Yhteiset juonteet määriteltiin tutkimuksellisesti kartoittamalla opettajien näkemyksiä Laurean osaamisalueiden keskeisistä käsitteistä. Keväällä 2004 tehtiin pilottina kartoitus hyvinvointiosaamisen osalta. Kyselyssä pyydettiin opettajilta vastauksia seuraaviin kysymyksiin: 1) Mitä ymmärrät hyvinvointikäsitteellä? 2) Millaista osaamista tulevaisuuden työntekijöiltä edellytetään ihmisten hyvinvoinnin tukemiseksi? ja 3) Mitkä ovat tulevaisuuden hyvinvointiosaamisen ja sen kehittämisen keskeiset painopistealueet? Opettajien antamien vastausten analysoinnin ja aikaisempien hyvinvointi- ja osaamistutkimuksien perusteella tunnistettiin hyvinvointiosaamiseen liittyviksi juonteiksi seuraavat osaamisalueet: vuorovaikutusosaaminen, eettinen osaaminen, vuorovaikutus- ja tiimityön osaaminen, tutkivan ja kehittävän työn osaaminen, substanssitaitojen osaaminen, johtamiosaaminen, teknologiaosaaminen, kansainvälisyysosaaminen sekä liiketoiminta- ja yrittäjyysosaaminen.

Laajennetussa johtoryhmässä päädyttiin siihen, että myös muiden Laurean osaamisalueiden (liiketoimintaosaaminen, ICT-osaaminen ja kestävä kehityksen osaaminen) juonnelista voisi olla samankaltainen kuin mihin hyvinvointiosaamisen osalta päädyttiin. Pilottikartoituksen tulosten arvioinnin perusteella päädyttiin siihen, että vastaavanlainen kartoitus tehdään kaikilla osaamisalueilla. Kartoitusten perusteella tunnistettiin viisi yhteistä juonetta: eettinen osaaminen,

globalisaatio-osaaminen, innovaatio-osaaminen, reflektio-osaaminen ja verkosto-osaaminen. Näiden lisäksi määriteltiin kaksi koulutusohjelmakohtaiseen osaamiseen liittyvää juonetta: ammatillistiedollisen ja ammatillistaidollisen osaamisen juonteet. Juonteiden nimeämisestä käytiin laajaa keskustelua ja keväällä 2005 ne vahvistettiin rehtorin päätöksellä. Juonteiden tarkempaa määrittelyä varten nimettiin juonneryhmä, joka koostui kyseisistä ydinosaamisen alueista väitelleistä tohtoreista. Heidän tehtävänä oli syksyn 2005 aikana kuvata kunkin juonteen osaaminen kolmella eri tasolla. Jokaisen opiskelijan tulee saavuttaa kaikissa juonteissa vähintään perustason osaaminen.

Laurean opetussuunnitelmien runko muodostuu yhteisistä juonteista. Koulutusohjelmakohtainen opetussuunnitelma rakentuu kuhunkin alaan liittyvien osaamisteemojen ympärille. Teemat ovat kunkin koulutusohjelman edustamalle alalle ominaisia ydinosaamisalueita. Ne kuvaavat osaamista opintojaksoja yleisemmällä tasolla, ja ne jakautuvat pääsääntöisesti opintojaksoihin. Teemat muodostavat sellaisenaan ammatillistiedollisen ja ammatillistaidollisen osaamisen juonteet, ja opetussuunnitelmamatriisissa niihin tulee näkyviin myös liittymä koko ammattikorkeakoulun yhteisiin juonteisiin. Kustakin teemasta laaditaan osaamisperustaiset kokonaistavoitteet, mutta sisältöjen määrittely tapahtuu opintojaksotasolla. Teemojen laajuus vaihtelee 10–40 op:n välillä, ja kunkin teeman laajuus on pääsääntöisesti kaikille ko. koulutusohjelman opiskelijoille sama. Kunkin teeman toivotaan muodostuvan 2–4 opintojaksosta.

Opintojaksoilla tarkoitetaan teemaa tai teeman osaa, joka on suoritettavissa yhden lukukauden aikana. Opintojaksojen peruslaajuus on 10 op. Samaan teemaan voi liittyä sekä perusopintoihin että ammattiopintoihin sisältyviä opintojaksoja. Laajuudeltaan tästä poikkeavia opintojaksoja tulee käyttää vain perusteluista syistä (esim. opinnäytetyö 15 op). Perus- ja ammattiopinnot eivät kuitenkaan ole kirjoitetussa opetussuunnitelmaa keskeisesti jäsentäviä käsitteitä. Vaikka teemat ja opintojaksot ovat koulutusohjelmakohtaisia, eri koulutusohjelmassa voi olla myös yhteisiä opintojaksoja. Kustakin opintojaksosta määritellään tavoitteet ja ydinsisällöt. Opintojaksojen tavoitekuvauksissa määritellään minimitaso, joka kaikkien opiskelijoiden tulee vähintään saavuttaa. Opintojaksojen ja opetussuunnitelman kuvauksissa pyritään viitekehysmäisyyteen. Toiminnan dynaamisuus pyritään takaamaan sillä, että yksityiskohtaisia toteutussuunnitelmia voidaan tarkistaa vuosittain. Opetussuunnitelmatasolla ei esimerkiksi määritellä, mihin teemoihin liittyy hankkeita. Hankkeiden liittyminen opintojaksoihin määritellään vuositason toteutussuunnittelun yhteydessä ja henkilökohtaisissa opiskelusuunnitelmissa.

Koulutusohjelmakohtainen työskentely käynnistyi maaliskuussa 2005. Kunkin koulutusohjelman opetussuunnitelmatyöstä vastasi tehtävään nimetty ryhmä, jonka vetäjänä toimi joku koulutusohjelman opettajista. Opetussuunnitelmien osalta tehtiin kaksi väliarviointia toukokuussa 2005 ja syyskuussa 2005. Opetussuunnitelmaluonnosten tuli olla valmiina helmikuun 2006 lopulla, jonka jälkeen niitä voidaan korjailla ops-ohjausryhmän antaman palautteen perusteella. Opetussuunnitelmat hyväksyttiin maaliskuussa 2006. Ensimmäisen vuoden toteutusten suunnittelu tapahtui keväällä 2006 ja syksyllä 2007. Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön syyskuussa 2007 kaikissa nuorten koulutuksen aloittavissa ryhmissä.

Uusien opetussuunnitelmien toimivuudesta on kerätty palautetta opiskelijoilta. Toimintatapoina ovat olleet palautekeskustelut, opintojaksopalautekyselyt ja vuositason aloitusvaiheen opiskelijapalautekysely. Palautteen perusteella on muutettu toteutussuunnitelmia, mutta ensimmäisen puolen vuoden kokemusten perusteella ei ole vielä tehty muutoksia opetussuunnitelmiin tai LbD-toimintamalliin. Koulutusohjelmittainen opetussuunnitelma-arviointi toteutetaan keväällä 2007, ja vastaavanlainen arviointi on tarkoitus toteuttaa jatkossa vuosittain.

2 OPETUSSUUNNITELMATYÖN ARVIOINNIN TOTEUTUS

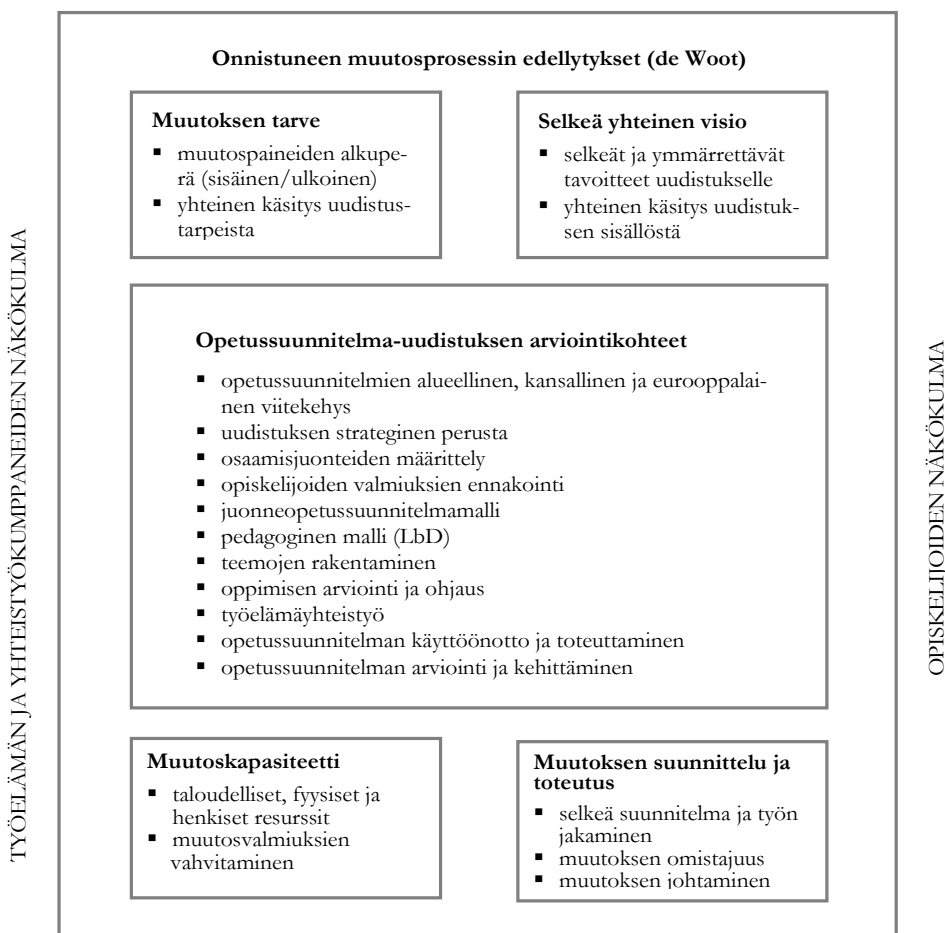
Laurean opetussuunnitelmaudistuksen toteutumista on seurattu ja pyritty tukemaan ammattikorkeakoulun itsearviointiin lisäksi myös ulkoisen arvioinnin avulla. Laurea valitsi tarjousten perusteella Helian ammatillisen opettajakorkeakoulun (nykyisin Haaga-Helian ammatillinen opettajakorkeakoulu) ulkoisen arvioinnin toteuttajaksi. Arviointitiimiin ovat kuuluneet Seppo Peisa Haaga-Helia ammattikorkeakoulusta sekä Pekka Auvinen ja Jarmo Mäkelä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta.

Arviointi toteutettiin kahdessa vaiheessa. Vuoden 2005 lopulla toteutetun väliarvioinnin tavoitteena oli selvittää uudistusprosessin onnistumista ja tukea opetussuunnitelmatyötä prosessin aikana (ks. Auvinen, Mäkelä & Peisa 2006). Vuoden 2007 alkupuolella toteutetussa toisessa vaiheessa arvioitiin uudistusprosessia kokonaisuutena ja valmiin opetussuunnitelman toimivuutta käytännössä.

2.1 Opetussuunnitelmatyön arvioinnin viitekehys

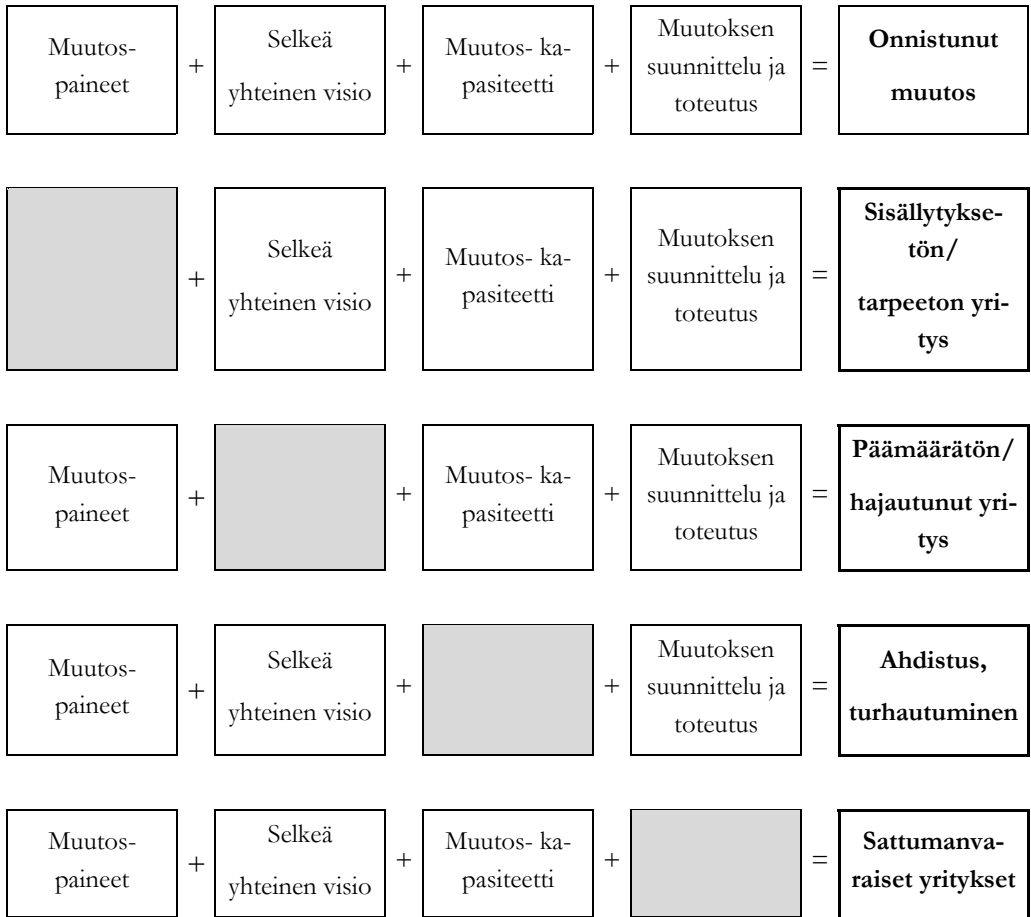
Arvioinnin viitekehys rakentuu kolmesta osatekijästä. Uudistusprosessin onnistumista tarkastellaan muutosprosessin kriittisten osatekijöiden kannalta. Toisaalta opetussuunnitelmaudistusta arvioidaan oppimisprosessiperustaisen opetussuunnitelmajäsennyksen pohjalta. Luotettavuuden varmistamiseksi uudistuksen toteutumista arvioidaan usean eri ryhmän näkökulmasta (kuvio 2).

JOHDON NÄKÖKULMA

HENKILÖSTÖN NÄKÖKULMA

Kuvio 2. Laurea-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmatyön arvioinnin viitekehys **Muutosprosessin onnistumiseen vaikuttavia kriittisiä osatekijöitä** ovat de Wootin (1996) mukaan (kuvio 3): 1) eri osapuolten käsitys opetussuunnitelmien uudistusprosessiin joh-
taneista muospaineista ja niiden alkuperästä (pressure for change), 2) uudistusproses-
sia ohjaavan vision selkeys sekä yhteinen käsitys uudistuksen tavoitteista ja sisällöstä (a
clear shared vision), 3) uudistuksen toteuttamiseen tarvittavien resurssien riittävyys ja
muutosvalmiuksien vahvistaminen (capacity for change) ja 4) uudistuksen toteuttamista
ohjaavan suunnitelman toteuttamiskelpoisuus ja muutosprosessin toteutuksen onnistumi-
nen (actionable plan and first steps).

Kuvio 3. Muutosprosessin onnistumisen kriittiset osatekijät (de Woot 1996, 21–23; Auvinen 2004, 32).

De Wootin (1996, 21–23) mukaan kaikkien em. kriittisten osatekijöiden huomiointi on edellytyksenä onnistuneelle uudistukselle. Ensimmäisenä onnistuneen muutosprosessin edellytyksenä on todellinen muutostarve. Tulisi pohtia, miksi on tarpeen uudistaa opetussuunnitelmaa, tai miksi ammattikorkeakoulussa tai jossakin sen yksikössä halutaan siirtyä nimenomaan valitun opetussuunnitelmalliin tai pedagogisen ratkaisun soveltamiseen opetussuunnitelmassa ja koko yksikön toiminnassa. Muutospaineet voivat tulla organisaation ulkopuolelta esimerkiksi työelämän edustajilta tai ulkoisen arvioinnin tuloksena tai organisa-

tion sisältä joko oppilaitoksen johdosta tai käytännön toimijoiden (esim. koulutusohjelman opettajien tai opiskelijoiden) keskuudesta.

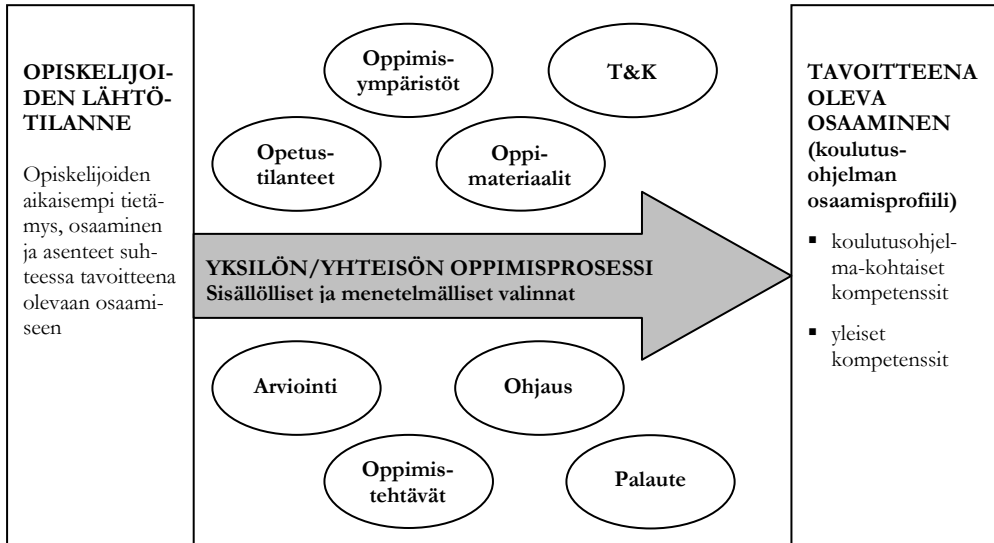
Muutospaineiden lisäksi tarvitaan selkeä yhteinen näkemys siitä, mitä ollaan tekemässä. Tässä yhteydessä tulee esille myös omistajuuden merkitys (Fink & Stoll 1998, 299; Rudduck 1988, 205) muutokseen sitoutumisen perustekijänä. Elleivät ihmiset ole motivoituneita osallistumaan aktiivisesti muutosprosessin toteuttamiseen, mitään todellista uudistumista ei tapahdu. Yhteisen vision tulisi motivoida, antaa tarmoa ja johtaa henkilöstön osaamisen vahvistamiseen. Onnistuneen muutosprosessin edellytyksenä on myös muutoksessa tarvittavien resurssien riittävyyden varmistaminen ja muutosvalmiuksien vahvistaminen. Laajan opetussuunnitelmauudistuksen toteuttamiseen tarvitaan syvällistä osaamista sekä kunnolla aikaa paneutua muutoksen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Neljäs onnistumisen kannalta kriittinen tekijä on muutoksen suunnittelu ja toteutus. Muutosprosessin käytännön toteuttaminen edellyttää arvojen, tavoitteiden ja visioiden muuntamista toteuttamiskelpoisiksi osahankkeiksi, joihin jokainen voi osallistua, sekä hyvää muutosprosessin johtamista.

Mikäli jokin perustekijöistä puuttuu, muutosprosessi ei käynnisty tai kariutuu. Jos muutokselle ei todellisuudessa ole selvää tarvetta, uudistusprosessi johtaa helposti sisällyksettömään ja tarpeettomaan yritykseen. Mikäli uudistukselta puuttuu selkeä yhteinen suunta, seurauksena on päämäärätön ja hajautunut prosessi. Muutoskapasiteetin puute aiheuttaa ahdistusta ja turhautumista. Ongelmat muutoksen suunnittelussa ja muutosprosessin koordinoinnissa johtavat puolestaan sattumanvaraisiin yrityksiin. (de Woot 1996.)

Muutosprosessin onnistumisen kannalta kriittisten osatekijöiden lisäksi arviointikohteiden jäsenyyksen pohjana on näkemys oppimisprosessiperustaisen opetussuunnitelman laadinnasta. Toisaalta opetussuunnitelmatyötä tarkastellaan suhteessa ammattikorkeakoulun alueelliseen, kansalliseen ja eurooppalaiseen viitekehukseen ja uudistusta arvioidaan osana Laurea-ammattikorkeakoulun strategisten tavoitteiden toteutumista.

Oppimisprosessiperustaisen suunnittelun lähtökohtina ovat tavoitteena oleva osaaminen sekä oppijan lähtötilanne suhteessa osaamistavoitteisiin prosessin alkaessa. Oppimisprosessi rakentuu em. lähtökohtien välille opetustilanteista, oppimistehtävistä, sekä ohjauksen ja arvioinnin muodostamista kokonaisuudesta. Oppimisprosessi on jokaisen yksilöllinen prosessi, johon opettaja ja hänen käyttämänsä menetelmät vaikuttavat. Yksilöllisten oppimispolkujen lisäksi opettajien tulee tukea oppimista tukevien yhteisöjen muodostumista. Opettajan teh-

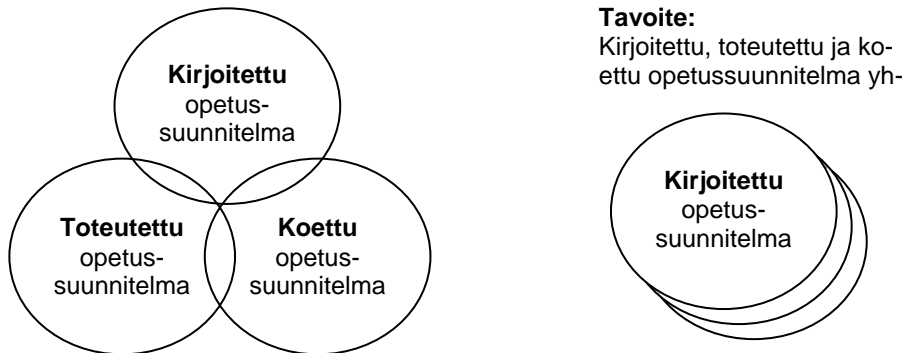
tävänä on myös oppimistilanteiden ja -yhteisöjen rakentamisella vahvistaa tuloksellisen oppimisprosessin syntymistä (kuvio 4).

Kuvio 4. Oppimisprosessiperustainen opetuksen suunnittelu (mukaillen Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2007; Silander & Koli 2003, 24–27)

Koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit muodostavat asiantuntijuuden sekä koulutusohjelman identiteetin ja olemassaolon perustan. Yleiset kompetenssit ovat eri ammattiteille yhteisiä osaamisalueita, mutta niiden erityispiirteet ja tärkeys voivat vaihdella eri ammattiteissa ja työtehtävissä. Yleiset kompetenssit luovat perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle. Vahva asiantuntijuus ei voi kehittyä ilman hyvää oman toiminnan hallintaa, eli kykyä ymmärtää, arvioida ja ohjata omaa toimintaa. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi oppimaan oppimisen taidot, itseohjautuvuus, kyky arvioida omaa toimintaa ja osaamista, oman osaamisen jakaminen ja toisilta oppiminen, sitoutuminen yhteisiin päämääriin ja arvoihin sekä usko omaan ammatillisiin kykyihin. Yksilön asiantuntijuuden lisäksi tarvitaan yhä enemmän jaettua asiantuntijuutta - kykyä jakaa oppimaansa toisille ja oppia toisilta.

Hyvät opetussuunnitelmamallit ja -dokumentit eivät kuitenkaan pelkästään takaa suunnitelmien toteutumista käytännössä. Opetussuunnitelman käsitteessä voidaan Karjalaisen (2003, 28–29) mukaan erottaa kolme ulottuvuutta: kirjoitettu, toteutettu ja koettu opetussuunnitelma. Opetussuunnitelmasta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä kirjoitettua opetussuunnitelmaa, jolla tarkoitetaan etukäteen kirjoitettua suunnitelmaa opetuksesta. Perinteisesti opetussuunnitelmissa on kuvattu ensisijaisesti opetustoimintaa, jonka on oletettu johtavan tavoitteiden mukaiseen oppimiseen. Opetuksesta ei kuitenkaan suoraan seuraa tavoiteltua oppimista, vaan opiskelija omaksuu opetuksen sisällön vaihtelevasti, yksilöllisesti tai eri tavoin, kuin opettaja on asian suunnitellut. Opetetun ja opitun opetussuunnitelman yhdistelmää kutsutaan toteutuvaksi opetussuunnitelmaksi. Hyvä opetussuunnitelma on sellainen, jonka tavoitteiden mukaisesti pystytään käytännössä toimimaan, ja joka johtaa tavoitellun osaamisen saavuttamiseen. Tällöin kirjoitettu ja toteutunut opetussuunnitelma lähestyvät toisiaan (kuvio 5). Hyvien suunnitelmien lisäksi tarvitaan siis myös jatkuvaa todellisten oppimistulosten seuranta.

Kuvio 5. Opetussuunnitelman ulottuvuudet (mukaillen Karjalainen 2003, 29)

Opetussuunnitelman toteutumiseen vaikuttaa keskeisellä tavalla opettajan toiminta, joka voidaan jakaa tarkoitettuun (tietoiseen) ja tahattomaan opetusvaikutukseen. Opetuksen tahatonta vaikutusta kutsutaan piilo-opetussuunnitelmaksi. Piilo-opetussuunnitelmalla tarkoitetaan sellaisia opetuksen vaikutuksia opiskelijan oppimiseen, joita opetussuunnitelman laatijat tai toteuttajat eivät ole tietoi-

sesti tavoitelleet. Esimerkiksi opettajien tahattomalla viestinnällä, käytetyillä työtavoilla ja opetusjärjestelyillä on merkittävä vaikutus oppimiseen. Piilo-opetussuunnitelma on käsitteenä negatiivisesti väritynyt, ja sen vaikutuksia pidetään yleensä haitallisina. Sen seurauksena opiskelijat oppivat kyseenalaisia asenteita ja työtapoja, selviytymään opinnoistaan minimityöllä, arvostamaan opintosuorituksia todellista oppimista enemmän ja läpäisemään tenttejä ilman todellista oppimista. (Karjalainen 2003, 47–50.)

Vahva piilo-opetussuunnitelma syntyy usein silloin, kun opetussuunnitelmatyössä keskitytään vain opetuksen hallinnolliseen suunnitteluun. Suunnitelmaa toteuttavilla saattaa olla hyvin erilainen käsitys koulutuksen tavoitteista ja heidän oman työnsä liittymisestä opiskelijoiden oppimisen ja ammatillisen kasvun tukemiseen. Mikäli opetuksen toteutustapojen valintaan ja kokonaisuuksien suunnitteluun ei kiinnitetä riittävästi huomiota, tahattoman opetusvaikutuksen merkitys kasvaa ja opiskelijoiden oppimisprosessi saattaa muodostua hyvin ennakoimattomasti. Oppimiseen sisältyy aina myös ennakoimattomia piirteitä, ja opetussuunnitelmassa tulee olla mahdollisuuksia myös yksilöllisille valinnoille ja tilannekohtaiselle joustolle. Oppimistavoitteisiin sitoutumisen kannalta on tärkeää, että opiskelija pääsee itse vaikuttamaan omaan opiskeluunsa, tekemään yksilöllisiä valintoja ja asettamaan henkilökohtaisia tavoitteita. On kuitenkin tärkeää, että toimintaa eivät ohjaa tiedostamattomat piilotavoitteet, vaan selkeästi kirjatut ja yhteisesti ymmärretyt tavoitteet.

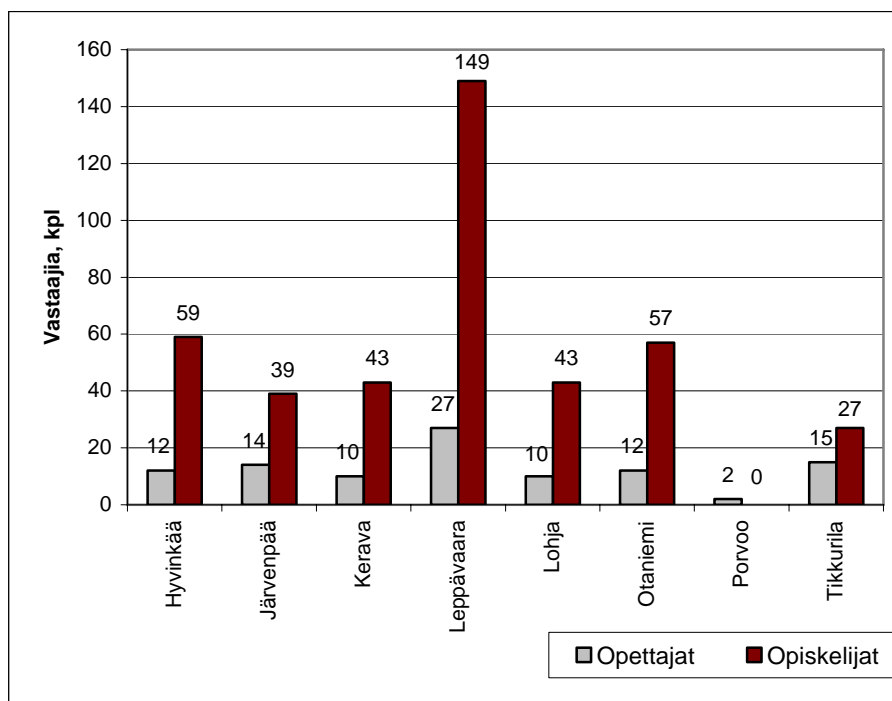
2.2 Arvioinnin toteutus

Laurea-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmien uudistamisprosessin etene- mistä selvitettiin lokakuussa 2005 käynnistyneellä väliarvioinnilla. Väliarvioinnissa keskitytään erityisesti muutosprosessin arviointiin ja pyrittiin kehittämis- ehdotuksilla tukemaan uudistuksen onnistumista. Arviointi käynnistyi prosessin yksityiskohtaisella suunnittelulla Laurean edustajien kanssa ja uudistusta kuvaavien asiakirjojen läpikäynnillä. Marras-joulukuussa 2005 oli vuorossa tiedonkeruuvaihe ja tammikuussa 2006 toteutettiin aineistojen analysointi ja arvioinnin tulosten raportointi.

Tässä arvioinnin toisessa vaiheessa keskityttiin erityisesti valmiin opetussuunnitelman toimivuuden arviointiin käytännössä. Toinen vaihe oli alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus toteuttaa jo vuoden 2006 lopulla. Toisen vaiheen aloituspalaverissa elokuussa 2006 päädyttiin kuitenkin siihen, että arviointi siirrettiin vuoden 2007 alkupuolelle. Näin haluttiin varmistaa se, että ennen arvioinnin toteuttamista kertyisi riittävästi kokemuksia uusien opetussuunnitelmien toimivu-

toimisten opettajien kokonaismäärästä. Syksyllä 2006 opintonsa aloittaneita nuorten koulutuksen opiskelijoita oli kaikkiaan 1556, joten opiskelijakyselyn vastausprosentti oli 26,8 %. Opettajien ja opiskelijoiden vastaukset jakautuivat toimipaikoittain taulukossa 2 esitetyllä tavalla. Eniten vastauksia saatiin Leppävaarasta, joka on opiskelija- ja opettajamääriltään Laurean suurin toimipaikka. Porvoon toimipaikasta saatiin vain kahden opettajan vastaukset.

Taulukko 2. Opettajien ja opiskelijoiden vastausten jakautuminen toimipaikoittain

Kyselyjen jälkeen toteutettiin haastattelut eri ryhmille helmikuun 2007 lopulla Tikkurilan toimipaikassa. Haastatteluihin osallistui yhteensä neljä eri ryhmää (ks. liite 4). Ensimmäisessä ryhmässä oli viisi opiskelijaa: kaksi sosionomiopiskelijaa Tikkurilasta, yksi restonomiopiskelija Leppävaarasta ja kaksi tradenomiopiskelijaa Lohjalta. Seuraavaksi haastateltiin kuutta opettajaa Otaniemestä, Tikkurilasta, Leppävaarasta, Keravalta ja Lohjalta. Kolmannessa ryhmässä oli viisi koulutusohjelmakohtaisten ops-työryhmien puheenjohtajaa Hyvinkäältä, Leppävaarasta, Lohjalta ja Tikkurilasta. Viimeiseksi haastateltiin viittä koulutusalaohjelmajohtajaa

Hyvinkäältä, Keravalta, Leppävaarasta, Lohjalta ja Otaniemestä. Arviointipäivän päätteeksi keskusteltiin pedagogisen kehittämissryhmän edustajien kanssa kyselyjen ja haastattelujen perusteella tehdyistä alustavista havainnoista. Haastattelut edustivat hyvin eri ryhmiä, joiden toimintaan opetussuunnitelmauudistus on vaikuttanut. Työelämän ja muun kuin opetushenkilöstön edustajien haastattelu olisi voinut tuoda täydentäviä näkökulmia uudistuksen arviointiin, mutta tässä tutkimuksessa näiden ryhmien mukaan ottaminen ei ollut käytettävissä olevien resurssien perusteella mahdollista.

3 OPETUSSUUNNITELMIEN ARVIOINNIN TU- LOKSET

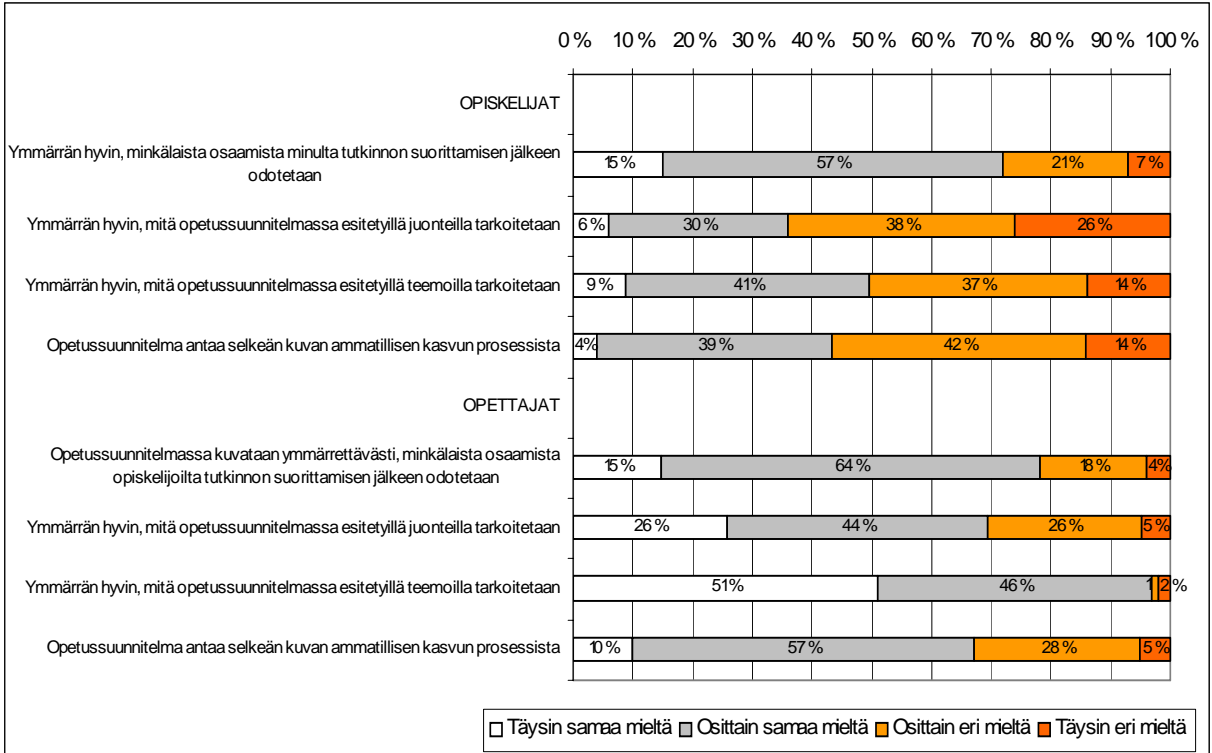
Arviointityön keskeisiä teemoja olivat 1) opetussuunnitelma, 2) koulutuksen toteutus, 3) oppimisen ohjaus ja arviointi, 4) osaamisen kehittyminen sekä 5) opetussuunnitelmien uudistusprosessin onnistuminen. Kyselyt ja haastattelut ja itsearviointit jäsennettiin näiden teemojen pohjalta ja myös raportoinnissa on käytetty tätä samaa luokittelua.

3.1 Opetussuunnitelma

Uudistuksen tavoitteeksi asetettiin opetussuunnitelmien rakenteellinen muutos ja siirtyminen opintojaksoajattelusta laajempiin asiantuntijuuden ydinkokonaisuuksiin. Tavoitteena oli myös opetussuunnitelman rakenteiden joustavuutta lisäämällä mahdollistaa tutkimus- ja kehitystoiminnan liittäminen osaksi opiskelijoiden opiskelua. Opetussuunnitelmien perusjäsenyksenä päätettiin käyttää juonemallia, jossa opetussuunnitelmien rungon muodostavat koko Laurean yhteiset osaamisjuonteet ja koulutusohjelmakohtaisia osaamista kuvaavat teemat, jotka jakaantuvat laajoihin (10-40 op) opintojaksoihin.

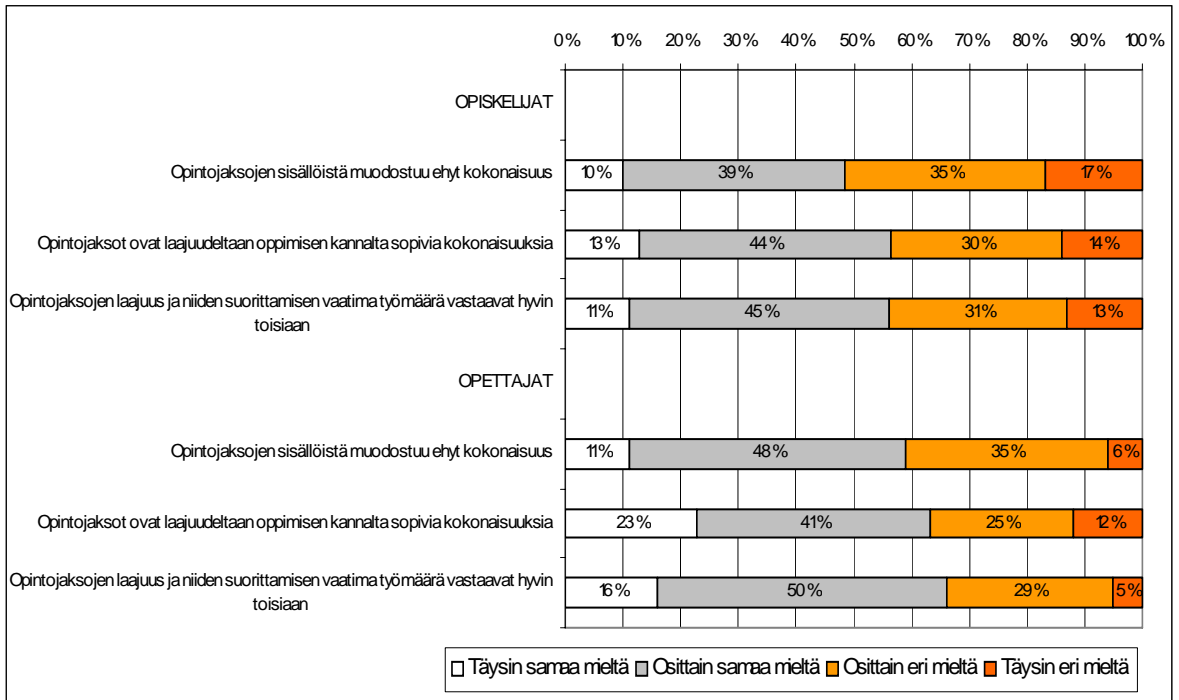
Siirtyminen osaamisperustaisiin opetussuunnitelmiin vaikuttaa onnistuneen kohtuullisen hyvin. Kyselyjen perusteella opetussuunnitelmat antavat selkeän kuvan tutkinnon tavoitteena olevasta osaamisesta. Opettajien mielestä myös opetussuunnitelman teemat, juonteet ja ammatillisen kasvun prosessin kuvaus ovat ymmärrettäviä. Uuden ajattelun käyttöönotossa opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tuntuu olevan vielä haasteita ja koulutusohjelmakohtaisia eroja. Suurimmalle osalle opiskelijoista opetussuunnitelmien käsitteet ovat vaikeita ja suuret rakenteet – juonteet, teemat ja ammatillisen kasvun kuvaus – vaikuttavat jääneen vieraksi. Heille opinnot hahmottuvat enimmäkseen opintojaksojen ja luku järjestyksen kautta, ja ainakin opintojen alkuvaiheessa heille näyttää olevan vaikeaa hahmottaa niiden suhdetta opetussuunnitelman laajempiin kokonaisuuksiin (taulukko 3). Myös Laurean oman palautekyselyn perusteella vain kolmasosa opiskelijoista tuntee oman koulutusohjelmansa opetussuunnitelman ja rakenteen hyvin (Laurea-ammattikorkeakoulu 2007).

Taulukko 3. Opettajien (n=102) ja opiskelijoiden (n=417) käsitys opetussuunnitelman kuvaaman osaamisen, juonteiden, teemojen ja ammatillisen kasvun prosessin ymmärrettävyydestä.

Suurin osa uusien opetussuunnitelmien opintojaksoista on laajuudeltaan 10 op, mikä mahdollistaa pedagogisen kehittämisryhmän itsearviointin mukaan mielekkään kokoiset oppimiskokonaisuudet. Joissakin toteutuksissa opintojaksoja on kuitenkin jaettu pieniin osakokonaisuuksiin. Kyselyn mukaan opettajat ja myös yli puolet opiskelijoista ovat sitä mieltä, että opintojaksot ovat oppimisen kannalta mielekkäitä kokonaisuuksia. Monille tuntui kuitenkin olevan vaikeaa hahmottaa opetussuunnitelman ja opintojaksojen sisällöistä muodostuvaa kokonaisuutta. Avoinna palautteissa opiskelijat arvostelivat opintojaksojen laajuutta ja sen aiheuttamia käytännön ongelmia. Opintojen kuormittavuutta ei ole systemaattisesti arvioitu, mutta kyselyn perusteella opintojaksojen laajuudet ja niiden vaatima työ määrä vastaavat kohtuullisen hyvin toisiaan (taulukko 4).

Taulukko 4. Opettajien (n=102) ja opiskelijoiden (n=417) käsitys opetussuunnitelman rakenteesta ja opintojaksojen kuormittavuudesta.

Myönteisimmin uuteen opetussuunnitelmaan suhtautuivat Otaniemen (tyytyväisten osuus 82 % vastaajista), Leppävaaran (80 %) ja Järvenpään (77 %) opettajat. Selvästi kriittisimmin opetussuunnitelmaan suhtautuivat Lohjan opettajat. Kaikista opiskelijoista vain puolet (52 %) suhtautui myönteisesti uusiin opetussuunnitelmiin. Positiivisimmin suhtautuivat kyselyyn vastanneet Tikkurilan (79 %) ja Hyvinkään (71 %) opiskelijat. Negatiivisimmat arviot tulivat Otaniemen opiskelijoilta, joista vain 41 %:lla oli myönteinen kanta kyselyn opetussuunnitelmaa koskeviin väittämiin. Toimipaikkakohtaisia eroja vertailtaessa tulee aina huomioida vastaajien määrät (ks. taulukko 2). Kyselyjen avoimissa vastauksissa käsiteltiin erityisesti opetussuunnitelman vaikeita käsitteitä ja epäselvyyttä sekä laajojen kokonaisuuksien mukanaan tuomia haasteita käytännön opiskelussa.

Opetussuunnitelma on joltain osin erittäin palkitseva, olen huomannut kehitystä itsessäni. Ennen vaikeimmat tehtävät tuntuivat raskailta, mutta ovat muuttuneet kevyemmäksi, koska käsitys asioista on muuttunut. (opiskelija)

Olen pahoillani, mutta juonneopetussuunnitelman sisällöt ovat niin laajoja, että en aina itsekään tiedä millä tunnilla istun.. asiakaslähtöisyyttä, ihmisen kehollisuutta ja kokonaisuutta. Hienot nimet eivät korvaa sisältöä! (opiskelija)

Opintokokonaisuudet ovat aivan liian suuria. On todella vaikea hallita koko kokonaisuutta ja ymmärtää niistä laajaa kuvaa. Auttaa paremmin pysymään kärryllä ja ymmärtämään, kun saman aineen tunnit on samalla viikolla eikä ole kuu-kauden taukoja aineiden välissä. (opiskelija)

Kaikki uusi on energiaa ja aikaa vievää. OPS:iin on saatu kuitenkin paljon parannuksia entiseen nähden. Saa nähdä, mitä lopussa seiso? Ohjeistuksia OPS:iin on tullut yllättäen ja toisiaan kumoavia. e-portfoliota on odoteltu. (opettaja)

OPS:ista ei tunnu löytyvän keskeisiä hoitotyössä tarvittavia opintoja. Teemat ja jaksot sisällöiltään liian lähellä toisiaan. (opettaja)

*Minkä ihmeen takia juonteet ja niiden kuvaukset on kirjoitettu niin epäselvästi, vaikeaselkoisilla virkerakenteilla ja vierasperäisiä sanoja käyttäen, että tavallinen opiskelija ei sitä suoraan lukemalla ymmärrä? Ketä varten opetussuunnitelma on kirjoitettu? Eikö kirjoittaja osaa kunnolla suomea vai onko vaikeaselkoisen sanahelinän tarkoitus peittää taakseen opetussuunnitelman mahdollinen tyhjyys? Onko metakognitiivisista kyvyistä ja tietoisuuden universaaleista elementeistä puhuminen juonteiden yhteydessä varmasti tarpeeksi korkealentoista? Työelämä-
lähtöisyys vaikuttaa oikein hyvältä. (opiskelija)*

*Minulla ei ole mitään myönteistä sanottavaa juonneopetuksesta. Se on sekava, eikä käsite ole juurikaan avautunut. Tämä tuntuu olevan erittäin yleinen mielipide. Tulee mieleen ajatus, ettei tätä kehiteltäessä ole ajateltu niinkään opiskelijoi-
ta...lähinnä omaa "innovatiivisuutta" mentaliteetilla "katsotaan kuinka käy"...ei hyvä. Opiskelu itsessään on mielenkiintoista. (opiskelija)*

3.2 Koulutuksen toteutus

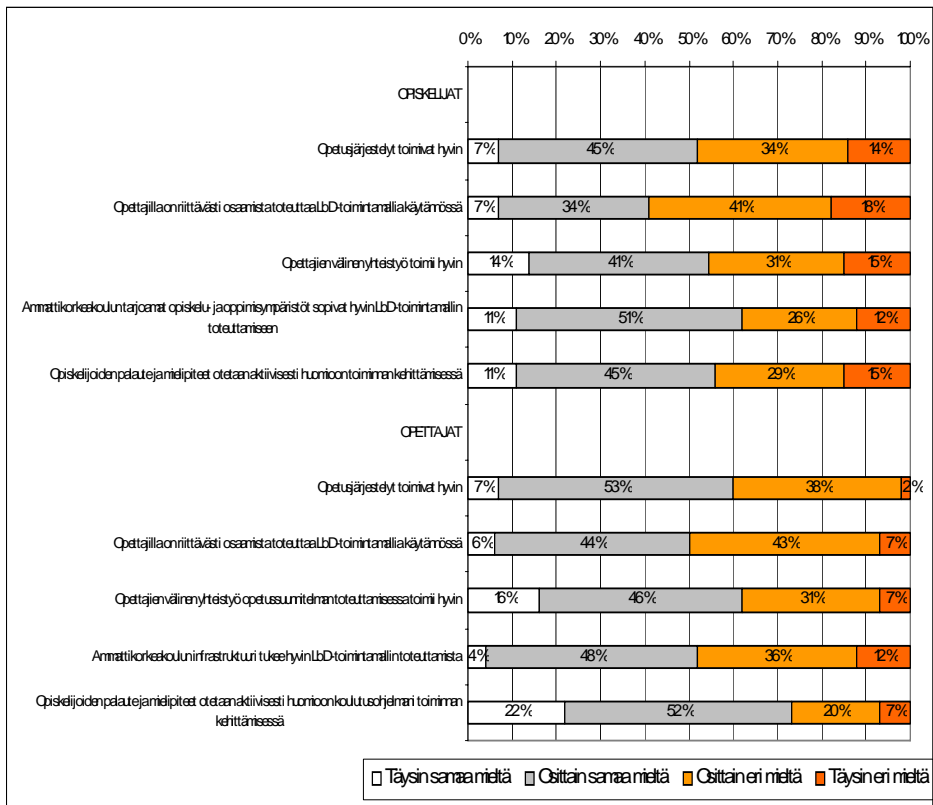
Koulutuksen toteutusosiossa pyrittiin arvioimaan, miten hyvin opetusjärjestelyt ja pedagogiset ratkaisut toimivat käytännössä. Opetussuunnitelmauudistuksen yhteydessä jo aiempina vuosina kokeiltu LbD-toimintamalli otettiin käyttöön koko Laureassa. Toimintamallin tavoitteena on opetuksen ja opiskelun integrointi autenttisiin työelämän kehittämishankkeisiin. Muutos perinteisestä opetuksesta ja opiskelutavasta LbD-toimintamallin mukaiseen toimintaan ei tapahdu hetkessä, koska LbD-mallin toteuttaminen vaatii uudenlaista toimintatapaa henkilöstöltä, opiskelijoilta ja työelämän yhteistyökumppaneilta. Käytännössä LbD:n toteutta-

mista ovat vaikeuttaneet esimerkiksi suuret ryhmäkoot ja ammattikorkeakoulun oppimisympäristöjen soveltumattomuus perinteisestä opetuksesta poikkeavaan toimintatapaan.

Kyselyn perusteella opetusjärjestelyt eivät ole toimineet toivotulla tavalla (taulukko 5). Opintojaksojen toteutuksien suunnittelu oli erityisesti syksyllä opintojen alkaessa pahasti kesken. Opettajat eivät monissa tapauksissa pystyneet kertomaan opiskelijoille tarkkoja suunnitelmia ja aikatauluja, vaan opetusta jouduttiin toteuttamaan monesti ”kädestä suuhun” -periaatteella. Myös Laureaan oman opiskelijapalautekyselyn tulosten perusteella valtaosa opiskelijoista ei pitänyt opetuksen tila- ja aikataulujärjestelyjä toimivina (Laurea-ammattikorkeakoulu 2007).

Siirtyminen laajoihin kokonaisuuksiin vaatii paljon aiempaa enemmän opettajien välistä yhteistyötä. Yhteistyöhön ei ole ollut riittävästi aikaa ja todennäköisesti ongelmana on ollut myös se, että monet opettajat ovat tottuneet toimimaan itsenäisesti. Yhteistyön puutteellisuus näyttäytyi opiskelijoille eri opintojaksojen päällekkäisyyksinä, ohjeistusten ristiriitaisuuksina ja eri toimintojen koordinoimattomuutena. Yhtenä ongelma oli ollut myös se, että opintojaksojen toteuttamiseen sidottiin aluksi hyvin monia opettajia. Tällaisissa tilanteissa yhteistyön rakentaminen oli osoittautunut hyvin vaikeaksi. Toteutuksia aiottiinkin jatkossa muuttaa siten, että yhden opintojakson toteuttamiseen osallistuvien opettajien määrää vähennetään. Yhteistyön rakentaminen vaatii pitkäjänteisyyttä ja aikaa myöten sen odotettiin tukevan kokonaisvaltaista osaamisen kehittymistä ja tekevän koulutuksen toteutuksista positiivisessa mielessä vähemmän henkilösidonnoisia.

Taulukko 5. Opettajien (n=102) ja opiskelijoiden (n=417) käsitys koulutuksen toteutusjärjestelyjen toimivuudesta.

Opettajien osaamisen kehittämiseen on Laureassa kiinnitetty paljon huomiota. Suuri joukko on osallistunut LbD-toimintamalliin liittyvään laajaan PD-koulutukseen, noin 50 opettajaa osallistui keväällä 2006 5 opintopisteen laajuiseen LbD-koulutukseen ja toinen vastaava koulutusjakso käynnistyi helmikuussa 2007. Lisäksi uudet pedagogiset ratkaisut on otettu huomioon syksyllä 2006 käynnistyneessä opettajatuutor-koulutuksessa, johon osallistuu noin 25 opettajaa. Kyselyjen ja haastattelujen mukaan opettajien osaaminen vaatii edelleen kehittämistä. Erityisesti näyttäisi olevan tarpeen tukea yhteisen käsityksen muodostumista LbD-toimintamallin toteuttamisesta käytännössä. Alkuvaiheessa käytännöt ja käsitykset ovat vaihdelleet koulutusohjelmien välillä ja myös niiden sisällä turhan paljon. Hyvän pohjan opetuksen kehittämisen antaa opettajien vahva substanssiosaaminen. Laurean oman opintojen alkuvaiheen kyselyn perus-

teella pääosa opiskelijoista piti opettajien asiantuntemusta korkeatasoisena. Avoimissa vastauksissa keskityttiin koulutuksen toteutuksen osalta LbD-mallin käytännön soveltamisen ongelmiin. Soveltamista ovat vaikeuttaneet mm. toteutussuunnitelmien keskeneräisyys ja siitä seurannut toteutusjärjestelyjen epäselvyys, eri aloille soveltuvien ratkaisujen hahmottumattomuus ja liian suuret ryhmäkoot.

LbD ja uusi oppimissuunnitelma on laitettu käytäntöön liian aikaisin. Se saattaa näyttää paperilla hyvältä, mutta käytäntö on jotakin aivan muuta. Liian isot opintojaksot kokonaisuudet jäävät epäselviksi ja välillä ei tiedä, mitä pitäisi oppia ja miksi. (opiskelija)

Mielestäni opetussuunnitelman idea on hyvä, mutta sen toimivuus on huono. Ymmärrän idean tutkivasta, kehittävästä ja työelämähankkeissa oppimisessa ja mahdollisuuksista auttaa siirtymisessä työelämään. Opetussuunnitelmien ja opintojaksojen toteuttaminen vaatisi kuitenkin selkeämpiä raameja, jotta opiskelijan olisi mahdollista arvioida työn määrää ja tehtävien kuvaa ja selkeyttä. Olen jokaisella opintojaksolla törmännyt epäselviin tehtävänantoihin ja epämääräisyyteen. Toisaalta sehan tukee oppimista itse etsimällä ja pohtimalla, mutta se on stressaavaa kun siihen ei ole aikaa kaikkien tehtävien osalla ja koko ajan. (opiskelija)

Opettajien suuri määrä sekoitti toimimista osalla opintojaksoista, sillä eri opettajat kertoivat tehtävänannot ym. eri tavalla. Tavoitteet ja ohjeistukset pitää olla opettajien välillä selvät ennen kuin niitä opiskelijoille kerrotaan. Vastuupettajan selkeämpi rooli voisi auttaa tässä. (opiskelija)

Kaikin puolin koko häsmäkki on hyvin toteutettu, vaikka siinä on ehkä kehittämisen varaa :) itse tykkään opiskelusta todella paljon! (opiskelija)

Käsitys siitä mitä LBD on on eri koulutusaloilla aivan erilainen tai ainakin mahdollisuudet "puhtaan LBD:N" toteutukseen ovat erilaiset, jos on 20 opiskelijaa tai 140 opiskelijaa aloittamassa tätä hommaa. (opettaja)

Ajattelen elettyä ja nyt eletävää lukuvuotta pilottivuotena. Mielestäni liian moni asia on "kesken", ajattelematta, ja koko opsi otettiin liian varhain käyttöön. Nyt vasta mallia luodaan ja tätä harjoitellaan. LbD-malli on hyvä, muttei sovi kaikille aloille yhtä luontevasti ja yhtä laajasti käytettynä. (opettaja)

Opetuksen resurssointiin kiinnitettävä huomiota; n 30 opiskelijan 'pienryhmät' eivät juurikaan edistä oppimista eivätkä LbD:n toteutumista. Työpajatoiminta on ollut pääsääntöisesti hyvää ja oppimista edistävää. Työelämäyhteistyöstä hyviä kokemuksia - innostavaa! (opettaja)

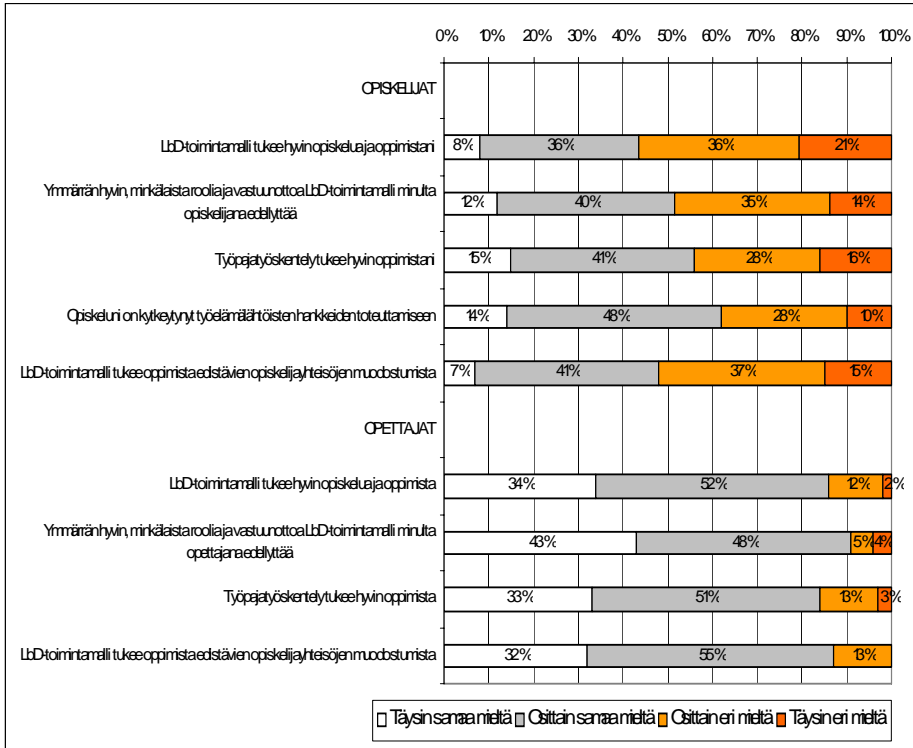
Myös oppimis- ja opiskelu ympäristöjen kehittäminen vaatii edelleen työtä, vaikka Laureassa on jo käytössä 20 ns. integratiivista oppimisympäristöä ja monissa koulutusohjelmissa on otettu käyttöön yhteisöllisyyttä luovaa pajatoimintaa. Opettajat pitivät ammattikorkeakoulun infrastruktuurin kehittämistä vielä tarpeellisempina kuin opiskelijat. Tämä saattaa johtua siitä, että kyselyn kohderyhmänä olivat ensimmäisen vuoden opiskelijat, joiden on vielä vaikeaa hahmottaa opintojen eri vaiheiden haasteita.

Opiskelijoilla on ollut paljon erilaisia mahdollisuuksia antaa palautetta. Kaikkiin opintojaksoihin liittyy laaja sähköinen palautejärjestelmä ja samoin on otettu käyttöön sähköinen vuosipalaute. Myös palautteen käsittely- ja hyödyntämisprosessia on systematisoitu. Toistaiseksi opetussuunnitelmia tai LbD-toimintamallia ei ole vielä muutettu palautteen perusteella, mutta opetuskäytäntöihin liittyviä epäkohtia on kuitenkin pyritty poistamaan. Valtaosa opettajista oli sitä mieltä, että opiskelijoiden mielipiteet ja palaute huomioidaan aktiivisesti toiminnan kehittämisessä. Lähes puolet opiskelijoista toivoi kuitenkin, että heidän palautteellaan olisi vielä suurempi vaikutus.

Kyselyyn vastanneet opettajat suhtautuivat hyvin myönteisesti LbD-toimintamallin toimivuuteen. He olivat lähes yksimielisiä siitä, että malli ja siihen liittyvä pajatoiminta tukevat hyvin opiskelua ja oppimista sekä oppimista tukevien opiskelijayhteisöjen muodostumista. Heillä oli myös selkeä kuva siitä, minkälaisista roolia uusi toimintatapa heiltä opettajina edellyttää. Opiskelijoille LbD vaikutti paljon vieraammalta ja suuri osa heistä suhtautui varsin kriittisesti malliin ja sen vaikutuksiin heidän oppimisessaan. Laurean oman palautekyselyn tulokset ovat myös tältä osin samansuuntaisia. Suurin osa opiskelijoista ei ollut kyselyn mukaan vielä oppinut työskentelemään LbD-menetelmän mukaisesti. Vastaajat suhtautuivat hyvin epäillen myös siihen, miten hyvin LbD tukee oppimistavoitteiden saavuttamista (Laurea-ammattikorkeakoulu 2007). Ainakin osittain opiskelijoiden kokemuksia selittää varmasti se, että heillä oli vasta noin puolen vuoden kokemus LbD-mallin mukaisesta opiskelusta.

Siinä mielessä opetussuunnitelmauudistuksen tavoitteet ovat toteutuneet, että lähes kahdella kolmasosalla opiskelu oli jo ensimmäisen puolen vuoden aikana kytkeytynyt työelämälähtöisten hankkeiden toteuttamiseen (taulukko 6). Opintojen alkuvaiheessa työelämäyhteistyö oli haastattelujen perusteella liittynyt lähinnä ammattikorkeakoulun omiin oppimisympäristöihin ja hankkeisiin sekä pienimuotoisiin selvitystehtäviin.

Taulukko 6. Opettajien (n=102) ja opiskelijoiden (n=417) käsitys koulutuksen LbD-mallin toimivuudesta.

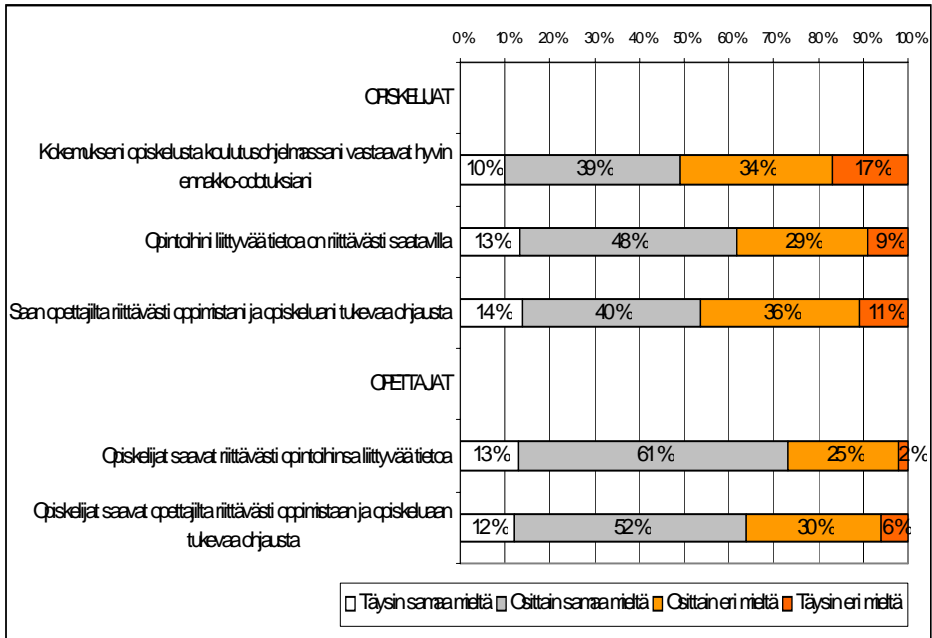
Kokonaisuutena opettajat suhtautuivat huomattavasti opiskelijoita myönteisemmin koulutuksen toteutusjärjestelyjen ja LbD:n toimivuuteen. Valtaosa opettajista (72%) vastasi myönteisesti koulutuksen toteutusta koskeviin väittämiin. Opiskelijoista tyytyväisiä oli vain 53%. Opettajista selvästi positiivisimmin asiaan suhtautuivat Otaniemen (80 %), Leppävaaran (77 %) ja Keravan (76 %) opettajat. Eniten kriittisyyttä oli Tikkurilan (tyytyväisiä 58 %) ja Hyvinkään (60 %) opettajilla. Koulutuksen toteutukseen tyytyväisimmät opiskelijat kyselyn perusteella olivat Tikkurilassa (81 %) ja Järvenpäässä (75 %). Vastaavasti tyytymättöimpiä olivat Otaniemen (tyytyväisiä 40 %) ja Hyvinkään (41 %) opiskelijat.

3.3 Oppimisen ohjaus ja arviointi

Opiskelijaohjauksella, arvioinnilla ja palautteella on keskeinen merkitys opiskelijan oppimisprosessissa, ja sen takia on tärkeää, että ne rakennetaan ja kirjataan osaksi opetussuunnitelmaa. Koulutusprosessista tulisi muodostua opiskelijalle oppimisen polku, jossa hänellä on mahdollisuus asettaa tavoitteita, saada palautetta, arvioida omia tavoitteitaan uudelleen ja päätyä ammatilliseksi osaajaksi työelämään. Koulutusrakenteiden avautuminen ja valinnaisuuden lisääntyminen sekä oppimisenäkemyksen muutos edellyttävät ohjauksen tarkastelemista uudesta näkökulmasta ja ohjaus tulisi nähdä kokonaisvaltaisena ja suunnitelmallisena prosessina, opetussuunnitelman strategisena osana. Myös arviointi on tärkeä osa opiskelijan oppimisprosessia ja arviointimenettelyt paljastavat lopulta, minälaiset oppimiskäsitykset toimintaa ohjaavat. Opiskelun eri vaiheessa tapahtuvan arvioinnin tulee muodostaa johdonmukainen kokonaisuus, joka tukee koulutuksen tavoitteena olevan osaamisen saavuttamista. (Auvinen ym. 2005, 69–75.)

Sekä opettajien että opiskelijoiden mielestä ohjaus ja arviointi ovat eniten kehittämistä vaativia osa-alueita (taulukko 7). Uusi toimintatapa edellyttää opiskelijoilta huomattavasti perinteistä opetusta enemmän itseohjautuvuutta, itsenäistä vastuunottoa ja myös yhteistyötaitoja. Nämä ominaisuudet ovat keskeisiä työelämässä toimimisen kannalta, mutta näiden ominaisuuksien osalta opiskelijoissa on suuria eroja (vrt. Grow 1991). Kaikki opiskelijat eivät ole valmiita tällaiseen rooliin, vaan he tarvitsevat kehittymisensä paljon opettajien tukea, palautetta ja ohjausta (ks. Puolimatka 2002, 363; Koro 1993, 159). Osa opiskelijoista on haastattelujen perusteella hakeutunut Laureaan nimenomaan LbD-toimintamallin takia, ja he tuntuvat nauttivan mahdollisuudesta vaikuttaa omaan oppimiseensa ja opiskeluunsa. Suurimmalle osalle opiskelijoista uusi toimintatapa vaikuttaa kuitenkin tulleen yllätyksenä. Opintoihin liittyvää tietoa on kyllä suhteellisen hyvin saatavilla, mutta suurin osa opiskelijoista toivoi saavansa nykyistä enemmän oppimistaan ja opiskeluaan tukevaa ohjausta. Opintojen käytännön järjestelyihin ja opintososiaaliin asioihin liittyvä opintojen alkuvaiheen ohjaus toimi Laurean oman kyselyn mukaan suhteellisen hyvin. Ohjauksen kehittämistarpeet näyttäivät liittyvän erityisesti oppimisen ohjaukseen.

Taulukko 7. Opettajien (n=102) ja opiskelijoiden (n=417) käsityksiä tiedotuksesta ja ohjauksesta.

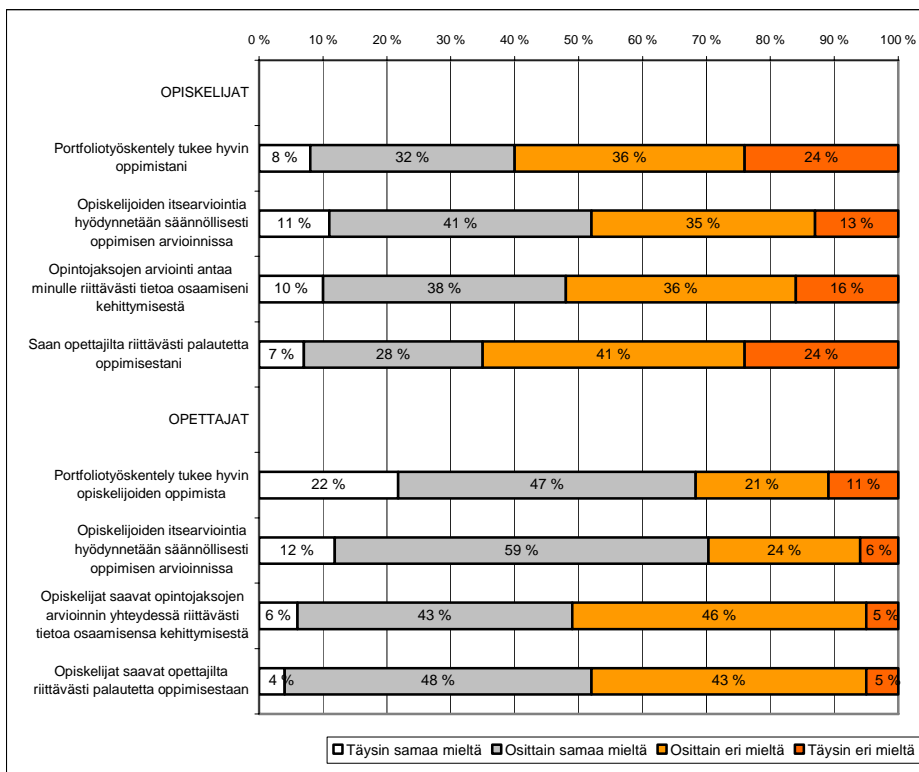

Arvioinnin ja palautteen osalta kehittämistarpeet ovat kyselyn ja haastattelujen perusteella vielä ohjausta suurempia (taulukko 8). Opettajien arviot ovat jonkin verran opiskelijoita myönteisempiä, mutta myös he näkivät näillä osa-alueilla paljon kehitettävää. Pääosa opettajista näki portfolioyöskentelyn tukevan hyvin opiskelijoiden oppimista, mutta opiskelijat eivät olleet vakuuttuneita sen merkityksestä. Portfolioarviointia sovelletaan juonneosaamisen arvioinnissa ja sen toteuttamisessa oli paljon eroja eri koulutusohjelmissa ja myös koulutusohjelmien sisällä. Opettajien tekemä suoritusten arviointi kirjallisten kokeiden perusteella ja laajojen opintokokonaisuuksien arviointi pienempinä osakokonaisuuksina näytti olevan edelleen yleisenä käytäntönä monissa koulutusohjelmissa. Laajojen opintojaksojen kohdalla opiskelijat näkivät ongelmina opintojaksojen uusimiskäytännöt ja opintosuoritusten kertymisen. Kokonaisvaltaisen osaamisen arvioinnissa tarvitaan kuitenkin myös muunlaisia menettelytapoja. Sekä opettajat että opiskelijat olivat yhtä mieltä siitä, että arviointi ei anna opiskelijoille riittävästi tietoa heidän osaamisensa kehittymisestä, eivätkä opiskelijat saa riittävästi palautetta oppimisestaan. Myös Laurean oman palautekyselyn perusteella pääosa vastaajista toivoi opettajien olevan kiinnostuneempia opiskelijoiden yksilöllisestä kehitykses-

tä ja antavan enemmän palautetta heidän osaamisensa kehittymisestä (Laurea-ammattikorkeakoulu 2007).

Opetussuunnitelma-arvioinnin yhteydessä toteutetun kyselyn arviointia ja ohjausta koskeviin väittämiin vastasi myönteisesti vain 49 % opiskelijoista ja 63 % opettajista. Selvästi tyytyväisimpiä olivat Tikkurilan opiskelijat (80 %) ja tyytymättömiä Keravan (34 %), Hyvinkään (40 %) ja Otaniemen (41 %) opiskelijat. Opettajista myönteisimpänä tilanteen näkivät Järvenpään (82 %) ja Otaniemen (74 %) opettajat.

Taulukko 8. Opettajien (n=102) ja opiskelijoiden (n=417) käsityksiä arvioinnista ja palautteesta.

Kyselyn avoimissa vastauksissa käsiteltiin pääasiassa portfoliotyöskentelyä ja juonteiden arvioimisen vaikeutta, opiskelijan saaman palautteen riittämättömyyt-

tä sekä opintojaksojen laajuuden aiheuttamia ongelmia uusimiskäytäntöihin, opintosuoritusten kertymiseen ja opintotuen saantiin.

Opintokokonaisuuksien laajuudessa ei sinänsä ole vikaa, mutta opintopisteiden kertymisessä on. Esimerkiksi opintojaksossa "yritykset liiketoimintaverkostoissa" oppiaineina ovat kansantalous ja talousmatematiikka. Jos kansataloudesta saa tentin arvosanaksi 5, mutta matematiikan tentistä hylätyn, opiskelija menettää kaikki 10 opintopistettä. Järkevämpää olisi, että jos kansantalouden osuus 10 opintopisteestä on esimerkiksi 6, edes nämä kuusi pistettä kertyisivät opiskelijalle. Toinen parantamisen kohde liittyy tenttien uusimiskäytänteisiin. (opiskelija)

Opettajat eivät ole saaneet minkäänlaista koulutusta esim. juonteiden arviointiin. Portfolioarvioinnista puhutaan, mutta kukaan ei tiedä, kuinka se hoidetaan. Winhassa ei ole riittäviä valmiuksia, jotta se voisi toimia opsin tukena ja helpottaa käytännön työtä. Opintojaksot ovat liian laajoja etenkin, kun vielä ei ole selvillä, mitä teeman arvioinnille tapahtuu, mikäli joku teemaan liittyvä opintojakso on suorittamatta. Kukaan ei tunnu ottavan vastuuta ja yksinkertaisestiinkaan käytännön kysymyksiin ei saa vastausta. (opettaja)

Arvioinnista vielä, että ongelmana on, että opiskelija ei koe saavansa palautetta opintojensa etenemisestä, koska winhaan merkittävät op:t ovat niin laajoja, että ne vaativat useampia tehtäviä tai tenttejä, joita ei voi suoraan merkitä winhaan. (opettaja)

Henkilökohtaista palautetta tosiaan enemmän opettajilta olisi tärkeää saada. Esimerkiksi jos aikaa löytyy, niin kahdenkeskiset palautekeskustelut olisivat eduksi. (opiskelija)

LbD-toimintamalli on erittäin hyödyllinen. Työelämähankkeet ja projektit ovat kehittäneet huomasti osaamistani. Ongelmat liittyvät sekalaiseen opetukseen, opinto-ohjauksen ja henkilökohtaisen palautteen saannin puutteeseen. (opiskelija)

Lisäksi toteutusta käytännössä ei ole mietitty riittävän perusteellisesti. Esimerkiksi portfolioa koskevien ohjeiden myöhästyminen latisti juonne-esseiden kirjoittamista. Ja laajat opintojaksot opetetaan yhä edelleen aika erillisinä paloina, mutta arviointi on hankalampaa. LbD on kuitenkin mielestäni edelleen erinomainen toimintamalli. (opettaja)

En ymmärrä ollenkaan, mitä kaikkea milläkin opintojaksolla pitää tehdä, kun hyväksytyyn arvosanaan pitää saada Winhaviillessä yli 10 hyväksyttyä kohtaa. Työn määrää ei välttämättä tarvitse vähentää, vaan voitaisiin tehdä 2-3 isoa projektia per opintojakso + tentit (mieluummin kuin 10 pienempää tehtävää). (opettaja)

Opetussuunnitelmauudistus ja LbD-toimintamallin laajamittainen käyttöönotto asettavat suuria haasteita ohjauksen ja arvioinnin kehittämiseksi. Näiden osa-alueiden tärkeys onkin tiedostettu Laureassa. Koko Laurean ohjaussuunnitelman luonnos on valmistunut helmikuussa 2007 ja ammattikorkeakouluun on perustettu ohjauksen kehittämisryhmä koordinoimaan ohjauksen kehittämistä. Myös arvioinnissa on edetty osaamisen arvioinnin suuntaan, mutta laajamittainen siirtyminen suoritusten arvioinnista osaamisen arviointiin vaatii pitkäjänteistä kehitystyötä. Keväällä 2007 on tarkoitus toteuttaa arvioinnin menetelmällisen kehittämisen koulutukset kaikissa alueyksiköissä ja käynnistää portfolioarviointiin liittyvä kehittämishanke.

3.4 Osaamisen kehittyminen

Osaamisen kehittymisen osion tavoitteena oli selvittää, miten hyvin opetussuunnitelma ja koulutuksen toteutusjärjestelyt ovat tukeneet tavoitteellista osaamisen kehittymistä ja minkälaiset edellytykset opiskelijoilla on saavuttaa tutkintojen osaamistavoitteet. Vaikka opetussuunnitelmassa, koulutuksen toteutuksessa sekä oppimisen ohjauksessa ja arvioinnissa on kyselyn perusteella paljon kehittämistarpeita, vaikuttaa opiskelijoiden osaamisen kehittyminen olevan suhteellisen hyvällä mallilla. Erityisesti opettajat pitivät osaamisen kehittymisen osalta tilannetta varsin hyvänä. Opettajien tähän teemaan liittyvistä vastauksista 82 % oli myönteisiä ja opiskelijoistakin tyytyväisiä oli 68 %. Haastattelujen ja kyselyjen avointen vastausten perusteella tulisi pitää huolta siitä, että ammatillisten tietojen ja taitojen opettamiseen käytetään riittävästi aikaa ja resursseja. Opiskelijoiden itseohjautuvuuteen yksioikoisesti luottava oppimisen malli voi olla varsin tehoton erityisesti motivaatioltaan ja oppimisvalmiuksiltaan heikompien opiskelijoiden kohdalla (ks. Puolimatka 2002, 264–266).

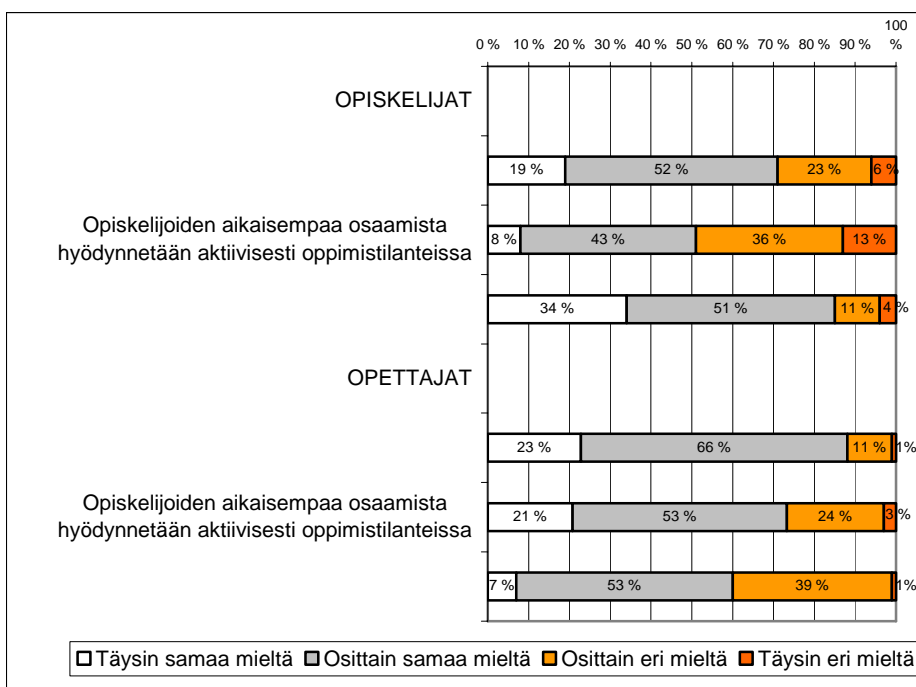
Toivoisin, että ammatillisten taitojen oppiminen olisi edelleenkin osana opiskelijoiden arjessa- eikä heidän taitojensa oppimista "hukutettaisi" uudistusten myötä. Suhteen tulisi olla symbioottinen: LbD-opetus mahdollistaa ammattitaidon laaja-alaisen oppimisen... (opettaja)

On tärkeää, että opiskelijoita opetetaan, jotta he voisivat itse sen jälkeen kehittää oppimistaan ja asiantuntijuuttaan. Valtavan tiedon määrästä on tärkeä saada olennaiset tiedot luennoilla mukana pysymisen kannalta. On vaikea, LbD-mallin mukaisesti, kehittää ja opettaa muille, kun ei ole pohjaa. (opettaja)

Kyselyn perusteella opetus on sopivan haasteellista suhteessa opiskelijoiden osaamiseen ja valmiuksiin. Valtaosa opiskelijoista (85 %) koki, että heillä on riittävät oppimisvalmiudet tutkinnon osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Opetta-

jista huomattavasti suurempi osa epäili opiskelijoiden oppimisvalmiuksia. Vain 60 % luotti niiden riittävyyteen. Opettajien mielestä opiskelijoiden aikaisempaa osaamista hyödynnetään hyvin oppimistilanteissa, mutta puolet opiskelijoista oli asiasta eri mieltä. (taulukko 9.) Laurean oman alkuvaiheen kyselyn perusteella pääosa opiskelijoista arvioi omat oppimistaitonsa riittävän hyväksi ja arvioi oppimis- ja opiskelutaitojensa kehittyneen ensimmäisen puolen vuoden opintojen aikana.

Taulukko 9. Opettajien (n=102) ja opiskelijoiden (n=417) käsityksiä opiskelijoiden osaamisen kehittymisestä 1(2).

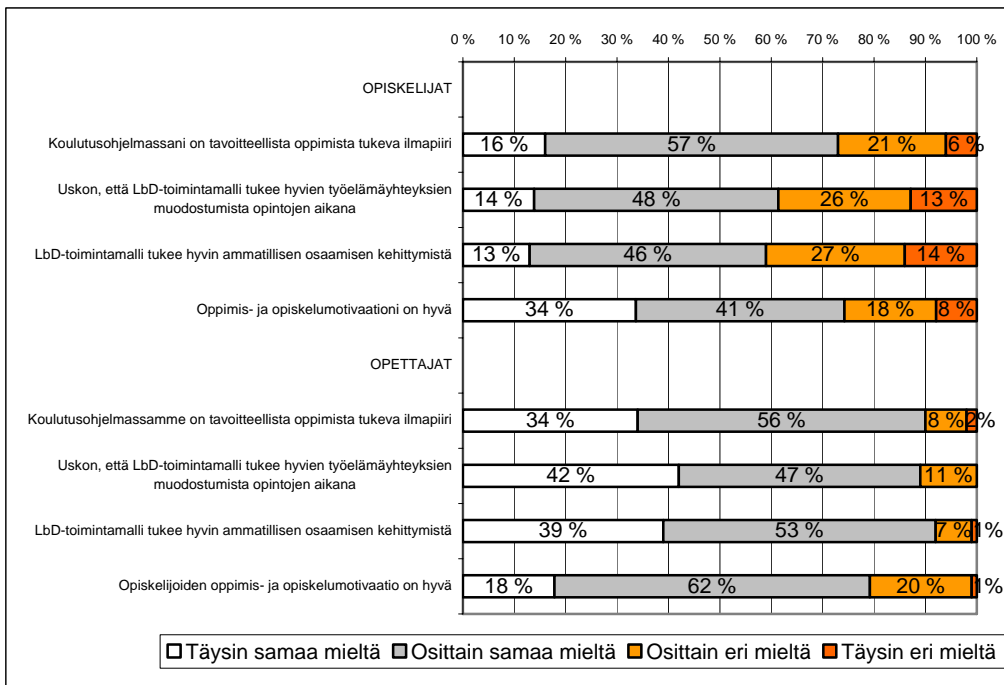

Valtaosa opiskelijoista (73 %) ja lähes kaikki opettajista (90 %) oli sitä mieltä, että heidän koulutusohjelmassaan on oppimista tukeva ilmapiiri. Myös opiskelijoiden oppimis- ja opiskelutaitojensa kehittyneen ensimmäisen puolen vuoden opintojen aikana. Lähes kaikki opettajat arvioivat LbD-toimintamallin tukevan hyvin opiskelijoiden työelämäyhteyksien muodostumista ja ammatillisen osaamisen kehittymistä. Opiskelijat suhtautuivat näihin väittämiin opettajia varovaisemmin,

mutta myös noin 60 % arvioi opiskelun Laressa tukevan hyvin heidän työelämäyhteyksiensä ja ammatillisen osaamisensa kehittymistä. (Taulukko 10.)

Opetussuunnitelma-arvioinnin yhteydessä tehdyn kyselyn tavoin Laurean oman kyselyn perusteella pääosa ensimmäisen vuoden opiskelijoista piti opiskelua innostavana, heidän halunsa oppia uutta oli lisääntynyt. Myös opiskelemaan asioita pääosa piti tärkeinä oman ammatillisen kehittymisensä kannalta ja arvioi opintojen vaatimustason antavan hyvät valmiudet asiantuntijuutensa kehittymiselle.

Taulukko 10. Opettajien (n=102) ja opiskelijoiden (n=417) käsityksiä opiskelijoiden osaamisen kehittymisestä 2(2).

3.5 Opetussuunnitelmien uudistusprosessin onnistuminen

Laurean opetussuunnitelmatyön arvioinnin ensimmäisen vaiheen pääasiallinen tavoite oli selvittää muutos- ja uudistamisprosessin onnistumista (ks. Auvinen

ym. 2006) ja arvioinnin toisessa vaiheessa keskityttiin erityisesti valmiin opetus-suunnitelman toimivuuden selvittämiseen. Myös tähän toiseen vaiheeseen kuului huomattavasti ensimmäistä vaihetta suppeampi kokonaisuus, jonka avulla arvioitiin muutosprosessin toteutumista ja onnistumista noin puoli vuotta uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton jälkeen. Laureassa toteutettu opetussuunnitelmien muutostyö on poikkeuksellisen laaja uudistus, jonka toteuttaminen vaatii vuosien pitkäjänteistä ja määrätietoista työskentelyä ja johtamista. Näin ollen oli perusteltua jatkaa muutosprosessin onnistumisen seuraamista myös tässä arvioinnissa.

Kyselyn perustella yhteinen käsitys uudistuksen tavoitteista ja suunnasta on vahvistunut (Taulukko 11). LbD-toimintamallin perusteista oli 65 %:n mielestä yhteinen käsitys heidän lähiyhteisössään, kun vastaava osuus marraskuussa 2005 tehdyssä kyselyssä oli vain 37 %. Myös opetussuunnitelmauudistuksen vaikutukset omaan työhön olivat konkretisoituneet. Valtaosalla kyselyyn vastanneista opettajista (75 %) oli selkeä käsitys uudistuksen vaikutuksesta heidän omaan työhönsä. Aikaisemmassa kyselyssä osuus oli vain 46 %. Yhteinen käsitys juonneopetussuunnitelman perusteista ei kuitenkaan ollut merkittävästi vahvistunut edelliseen kyselyyn verrattuna. Vain 43 %:n mielestä heidän toimipaikassaan oli yhteinen käsitys juonneopetussuunnitelmasta. Marraskuussa 2005 vastaavaan väittämään vastasi myönteisesti 34 % opettajista. Uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton myötä yhteinen ymmärrys uuden toimintatavasta ja sen käytännön soveltamisesta on vahvistunut ensimmäisessä vuoden toteutuksessa mukana olevien keskuudessa. Näyttää kuitenkin ilmeiseltä, että Laureassa on vielä paljon opettajia, joilla ei ole vielä kovin selvää käsitystä juonneopetussuunnitelmista, LbD-toimintamallista ja niiden toteuttamisesta käytännössä. Yhteisen ymmärryksen puutteellisuus ja kiireinen aikataulu uusien opetussuunnitelmien käyttöönotossa tulivat esille myös kyselyjen avoimissa vastauksissa.

Olisin henkilökohtaisesti halunnut, että toteutusta olisi lykätty vuodella, jotta olisi ehditty laatia kunnollinen toteutussuunnitelma ensimmäiselle vuodelle. Nyt on moni asia auki tai tulee jälkeensä, joten on vaikea antaa opiskelijoille selkeitä vastauksia. Ehkä suunnitelmallisuus seuraavaan vuoden osalta paranee, kun nyt pystyy suunnittelemaan toisen toimintavuoden valmiiksi. Tiimit suunnittelevat opetusta eteenpäin, mutta yhteistyö tiimien välillä ontuu ja välistä puuttuu kokonaisnäkemys esim. koulutuksen aikaisen harjoittelupolun etenemisestä. Toisaalta koko ajan asiat täsmentyvät ja selkenevät. (opettaja)

LbD-malli on keskeneräinen ja suurimmalle osalle opettajikin täysin sisäistämättä vielä. Koekaniinina ei ole mukava olla, mieluummin toivoisin, että LbD:tä

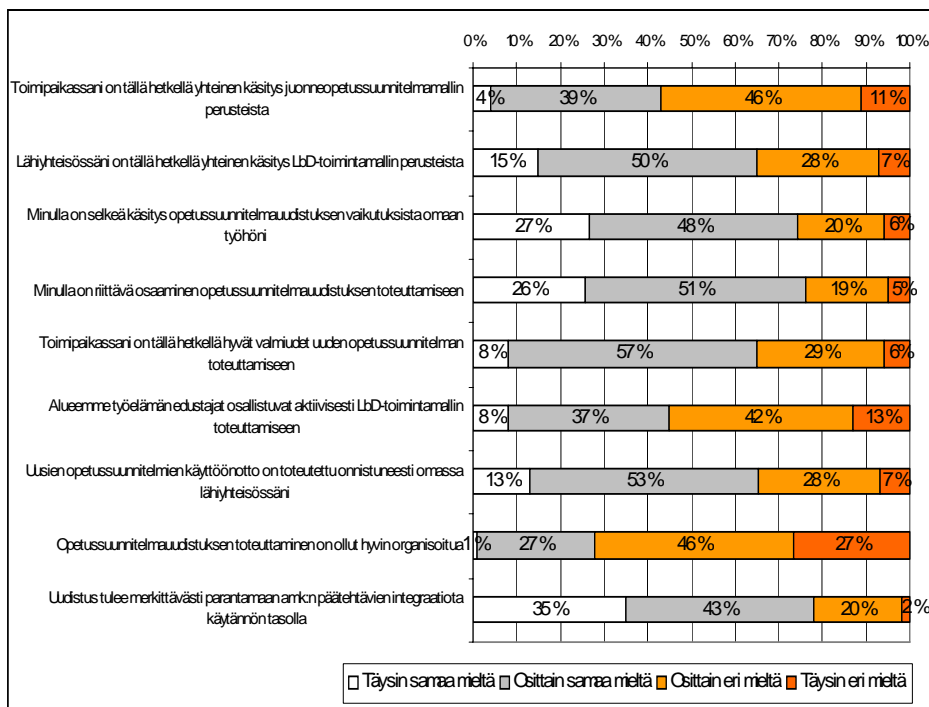
olisi suunniteltu ennalta paremmin, jotta opettavat opettajat tietäisivät, mitä tekevät ja osaisivat suunnitella kurssien sisältöjä ENNEN kurssien alkua. (opiskelija)

Aivan liian kiireinen aikataulu - "ylhäältä" kaadettuja tavoitteita ja hienoja käsitteitä, jotka opettajien oletetaan heti sisäistävän ja ottavan käyttöön opetuksessa - työnjako epäselvä ajoittain - uuteen resurssoitu liian vähän (työaikasunnitelmissa) kun koko ajan on myös pyöritettävä vanhan opsin mukaisia. (opettaja)

On ollut hämmästyttävää nähdä ja kuulla, kuinka toisaalta sekavia, toisaalta erilaisia käsityksiä jonneopetussuunnitelmasta on lukuvuoden aikana esitetty Laurean sisällä. Vaikutelmana on, että johtoa myöden asiaa ei ole kunnolla sisäistetty ja annetut ohjeet ovat olleet ristiriitaisia. (opettaja)

Opetushenkilöstön ääntä tulisi kuunnella nykyistä enemmän ja huomioida päätöksiä tehtäessä. Johto voisi olla aidosti kiinnostunut opiskelijoiden ja opettajien kokemuksista. Suora, suullinen kommunikointi voisi olla hyvä tapa parantaa tiedonkulkua. (opettaja)

Taulukko 11. Opettajien (n=102) käsitys opetussuunnitelmien uudistusprosessin onnistumisesta.

Pääosa vastaajista (75 %) luotti edellisen kyselyn tapaan oman osaamisensa riittävyteen uuden opetussuunnitelman toteuttamisessa. Luottamus oman toimipaikan henkilöstön valmiuksiin oli sen sijaan hieman heikompi ja tulos oli jopa jonkin verran heikentynyt edelliseen kyselyyn verrattuna. Työelämän edustajien mukaan saaminen LbD-toimintamallin toteuttamiseen vaikuttaa opettajien käsitysten mukaan edelleen haasteelliselta. Uudistuksen organisoitiin ja toteuttamiseen koulutusohjelmatasolla oltiin suhteellisen tyytyväisiä, mutta koko ammattikorkeakoulutason organisointiin suhtauduttiin hyvin kriittisesti. Opettajien usko uudistuksen keskeisten tavoitteiden toteutumiseen oli kuitenkin edelleen vahvistunut. Valtaosa vastaajista (78 %) uskoi, että uudistus tulee parantamaan opetuksen, tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä aluekehitystehtävän integraatiota käytännön tasolla. Myönteisimmin uudistusprosessin onnistumiseen suhtautuivat Keravan (tyytyväisiä 71 %) ja Leppävaaran (70 %) opettajat. Kriittisimmin uudistuksen onnistumista arvioivat Tikkurilan (45 %) ja Hyvinkään (51 %) opettajat.

Pedagogisen ryhmän itsearvioinnin perusteella uudistuksen tavoitteet on pääosin saavutettu. Tulevaisuuden ennakoitiin pohjautuva ja riittävän suurista kokonaisuuksista muodostuva osaamisperustainen opetussuunnitelma on otettu käyttöön koko ammattikorkeakoulussa syksyllä 2006. Prosessin vahvuutena voidaan pitää prosessin yhteisöllisyyttä ja ryhmätyöskentelyrakenteita, joiden avulla suuri osa Laurean henkilöstöstä oli aktiivisesti mukana suunnittelutyössä. Juonnetyöskentelyssä ja opettajien sitoutumisessa oli kuitenkin vaihtelua (Rantanen 2007). Uudistuksen seurauksena opettajien yhteistyö on lisääntynyt ja monet opettajat ovat innostuneet uudistamaan opetustaan.

Opetussuunnitelmien uudistamisprosessille on ollut luonteenomaista enemmän prosessinomaisuus kuin suunnitteluorientoitunut toteutustapa tarkkoine projektisuunnitelmineen. Tällainen prosessorientoitunut lähestymistapa korostaa toimijoiden osallisuutta, suunnitelmien joustavuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa uudistuksen toteutusratkaisuihin prosessin kuluessa. Valitun orientaation ongelmiksi ovat osoittautuneet aikataulujen viivästyminen, tilaisuuksien ja ohjeistusten suunnittelu nopealla aikataululla sekä tarkan kokonaissuunnitelman puuttuminen. Tämä on saattanut vaikuttaa siihen, että koulutusohjelmien välinen yhteistyö ja eri osaamisalojen välinen ”rajapintatyöskentely” on jäänyt paljon toivottua vähäisemmäksi. (Rantanen 2007.)

Monissa ammattikorkeakouluissa on ollut 2000-luvulla vahva sisällöllisen kehittämisen vaihe. Korkeakoululaitoksen rakenteellisen kehittämisen tultua jälleen kansallisen korkeakoulupolitiikan painopisteeksi on vaarana, että ammattikorkeakoulumaisen toimintatavan kehittämisen sijaan rakenteelliset uudistukset aiheuttavat epävarmuutta sekä sitovat henkilöstön ja johdon voimavaroja. Laurean

tavoitteena on olla vuonna 2010 täysivaltainen kansainvälinen innovaatiotoiminnan ammattikorkeakoulu. Monista muista korkeakouluista poiketen Laureassa opetussuunnitelmauudistus on nähty keskeisenä strategisena työväliseinä tahotilan saavuttamisessa. Uudistuksen lähtökohtina ovat olleet Laurean strateginen kokonaisajattelu, kasvatustieteellinen ja filosofinen tutkimus, korkeakoulujen opetussuunnitelmamallit sekä eurooppalaisen korkeakoulutusalueen tavoitteet. (Rauhala 2007.)

Laurean opetussuunnitelmauudistus on laaja ja kunnianhimoinen prosessi, jonka toteuttaminen vaatii johdon ja koko henkilöstön pitkäjänteistä sitoutumista ja kehittämistoimien priorisointia. Laurean uudistusprosessissa on kyse syvällisestä toimintakulttuurin muutoksesta, joka on edellyttänyt monien kohdalla entisen ammatti-identiteetin kyseenalaistamista ja uudelleen rakentumista. Yksilön tai yhteisön identiteettiä ei kuitenkaan voida rakentaa ulkoapäin tulevilla ohjeilla tai määräyksillä, vaan omalla työstämisellä, joka vaatii Tiilikalan (2004) mukaan aikaa, tilaa ja turvallisuutta. Aktiivisen uudistamisen ja uudistusten vakiinnuttamisen vaiheiden tasapainon säilyttäminen on tärkeää, jotta yksittäiset ihmiset pysyvät vauhdissa mukana (ks. Lewin 1976, 228–229; Fink & Stoll 1998, 301; Mullford 1998; 632–633). Laurealla on nyt edessään opetussuunnitelmauudistuksen vakiinnuttamisen vaihe.

On hyvä, jos ymmärretään, että olemme yhdessä tässä prosessia. Tämä vaatii useita vuosia (?)aikaa, koska haaste on niin suuri. (opettaja)

Keep on developing the system! (opiskelija)

4 ARVIOINNIN YHTEENVETO JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Tässä luvussa arvioidaan väliarvioinnin kehittämisehdotusten toteutumista ja lopuksi esitetään joitakin ehdotuksia, joilla voitaisiin tukea uudistusprosessin etenemistä sekä uusien opetussuunnitelmien kehittämistä ja käytännön toteuttamista.

4.1 Väliarvioinnin kehittämisehdotukset ja niiden toteutuminen

Väliarviointiraportin lopussa esitettiin joukko kehittämisehdotuksia, joiden tavoitteena oli tukea Laurean opetussuunnitelmauudistuksen onnistumista (ks. Auvinen ym. 2006, 66–69). Keskeisiä kehittämiskohteita olivat yhteisen ymmärryksen vahvistaminen, oppimisprosessiperustaisen ajattelun vahvistaminen opetussuunnitelmien toteutuksessa ja uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton varmistaminen. Väliarvioinnin valmistuminen ajoittui opetussuunnitelmien viimeistelyvaiheeseen, mutta arvioinnin suositukset on Rantasen (2007) mukaan otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon. Huomiota on kiinnitetty mm. juonneopetussuunnitelman viestintään ja opetussuunnitelmien viimeistelyaikaa jatkettiin kuukaudella. Taulukossa 12 on arvioitu suositusten toteutumista arvioinnin toisen vaiheen havaintojen pohjalta.

Taulukko 12. Opetussuunnitelmien väliarvioinnin kehittämisehdotukset ja niiden toteutuminen

Kehittämisehdotus	Ehdotuksen toteutuminen
<p>1. Yhteisen ymmärryksen vahvistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Henkilöstölle, opiskelijoille, työelämän edustajille ja muille yhteistyökumppaneille suunnatun viestinnän toimenpideohjelman toteuttaminen ▪ Koko ammattikorkeakoulun kehittämissyhmien ja koulutusohjelmakohtaisten ops-ryhmien yhteistyön tiivistäminen ▪ Opetussuunnitelmien valmistelutyön jatkaminen ▪ Opetussuunnitelmaudistuksessa käytetyn kielen ja mallien yksinkertaistaminen 	<p>Viestintää toteutettu monilla eri tavoin eri kohderyhmille</p> <p>Yhteistyön tiivistäminen edelleen tarpeen</p> <p>Valmisteluaikaa jatkettiin kuukaudella keväällä 2006</p> <p>Opetussuunnitelmamatriisia selkiytetty, mutta käsitteissä edelleen selkiyttämisen tarvetta</p>
<p>2. Oppimisprosessiperustaisen ajattelun vahvistaminen opetussuunnitelman toteutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kattavan opiskelija-analyysin tekeminen ▪ Opetussuunnitelmaudistuksen tavoitteita tukevien arvioinnin ja ohjauksen periaatteiden määrittäminen, käytäntöjen rakentaminen ja kirjaaminen osaksi opetussuunnitelmaa 	<p>Systemaattinen analyysi tekemättä</p> <p>Aktiivinen ohjauksen ja arvioinnin kehitystyö menossa</p>
<p>3. Uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton varmistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Suunnitelma opetussuunnitelma arviointi- ja kehittämiskäytännöistä ▪ Palaute- ja arviointikäytäntöjen muuttaminen uudistuksen tavoitteita tukeviksi ▪ Riittävien resurssien varaaminen uusien ryhmien kanssa aloittaville opettajille ▪ Monipuolisten ja toimivien työelämäkumppanuuksien vahvistaminen hanketyöskentelyä varten kaikilla aloilla ▪ Kaikki henkilökunnan jäsenet aktiivisesti mukaan uudistuksen toteuttamiseen ▪ Kattavan riskianalyysin laatiminen ja suunnitelma uudistukseen liittyvien riskien hallinnasta 	<p>Systemaattinen arviointisuunnitelma tekemättä, mutta arvioinnin kehittämiseksi on tehty paljon työtä.</p> <p>Opiskelijapalautekyselyt uudistettu, systemaattinen työelämäpalautekysely puuttuu</p> <p>Ensimmäisen vaiheen toteutuksiin osallistuville varattu lisäresurssia, mutta alkuvaiheen kiireestä päätellen se on ollut riittämätöntä.</p> <p>Tilanne vaihtelee eri koulutusohjelmissa ja toimipisteissä</p> <p>Osallistujien joukko laajentunut, mutta kaikki eivät ole vielä aktiivisesti mukana</p> <p>Riskianalyysin laadinta aloitettu opiskelijatyönä, mutta se on jäänyt kesken.</p>

4.2 Opetussuunnitelmaprosessin ja opetussuunnitelmi- en kehittämisehdotukset

Laureassa on toteutettu poikkeuksellisen laaja opetussuunnitelmaudistus vuosina 2004–2006. Uudistuksen yhteydessä on kehitetty oma juonneopetussuunnitelmamalli ja otettu käyttöön kehittämispohjaisen oppimisen LbD-malli. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on tukea ammattikorkeakoulun strategisen tahtotilan toteutumista. Erityisesti halutaan painottaa ammattikorkeakoulun päätehtävien – pedagogisen tehtävän, tutkimus- ja kehitystehtävän ja aluekehitystehtävän – integraatiota käytännön toiminnassa. Ammattikorkeakoulujen kehittämistavoitteiden ja myös eurooppalaisen korkeakoulualueen rakentamisen näkökulmasta tarkasteltuna uudistuksen tavoitteet vaikuttavat terveiltä. Laureassa on tehty merkittävää pioneerityötä ammattikorkeakoulumaisen toimintatavan, opetussuunnitelma-ajattelun ja pedagogiikan kehittämisessä.

Opetussuunnitelmaudistus ei kuitenkaan pääty laadintaprosessiin ja kirjoitetun opetussuunnitelman valmistumiseen. Opetussuunnitelma on aina keskeneräinen ja sen kehittäminen vaatii jatkuvaa arviointia. Raportin lopuksi esitämme valmiiden opetussuunnitelmien arvioinnin pohjalta listan kehittämisehdotuksista, joiden avulla opetussuunnitelmaudistuksen onnistumista voidaan varmentaa. Kehittämiskohteet on jaoteltu opetussuunnitelmaprosessiin ja valmiiseen opetussuunnitelmaan liittyviin ehdotuksiin.

Opetussuunnitelmaprosessin jatkaminen

- Opetussuunnitelmaudistusten tavoitteiden toteutuminen edellyttää **pitkäjänteistä ja määrätietoista pedagogista johtajuutta** koko Laurean sekä eri toimipisteiden ja koulutusohjelmien tasolla. Pedagoginen johtajuus on oppimisen, osaamisen ja muutoksen johtamista. Tavoitteena on tukea pedagogisen strategian toteutumista, mikä edellyttää pedagogista keskustelua, toimintatavoista sopimista, tavoitteiden toteutumisen seurantaa ja määrätietoista johtamista. Uudistuksen toteuttamiseksi tarvitaan selkeät suunnitelmat etenemistä lähivuosina. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että eri tason johtajille on riittävät valmiudet muutosprosessin läpivientiin, pedagogiseen johtajuuteen ja yhteistyön tukemiseen. Ensi lukuvuoden toteutusten yhteissuunnitteluun ja toimintatavoista sopimiseen tulee varata riittävästi aikaa ja myös opiskelijat tulisi ottaa entistä tiiviimmin mukaan toiminnan kehittämiseen.
- **Yhteisen ymmärryksen vahvistaminen** juonneopetussuunnitelmasta ja LbD-toimintamallista ja niiden toteuttamisesta on edelleen tarpeen. Opettajien koulutus jatkuu monipuolisena Laureassa. Koulutuksen kantavana periaatteena on toisilta oppiminen ja vertaistyoiskentely. Koulutustilanteiden lisäksi em. peri-

aatteita voitaisiin hyödyntää hyvien käytäntöjen levittämiseksi mm. vahvistamalla Laurean sisäistä konsultointia sekä uudistuksen vetäjien ja aktiivisten kehittäjien jalkautumisella eri yksiköihin.

- **Opetussuunnitelmien toteutumisen systemaattista arviointia ja koulutusratkaisujen kehittämistä tulee jatkaa.** Opintojakso- ja lukuvuositason opiskelijapalautteiden keruuta ja käsittelyä on systematisoitu. Opintojaksopalautteiden koosteiden laadintaprosessia tulisi yhtenäistää koko Laureassa ja myös tämän palautteen osalta pitäisi pystyä reaaliaikaisesti seuraamaan palautteen kehittymistä myös koko Laurean tasolla. Opiskelijapalauttejärjestelmien lisäksi tulee kehittää systemaattinen tapa työelämäpalautteen kokoamiseen ja käsittelyyn. Monilla aloilla kevään 2007 aikana toteutettua opetussuunnitelmien kehittämisseminaarikäytäntöä tulee jatkaa ja ottaa käyttöön kaikilla koulutusaloilla.
- **Koko ammattikorkeakoulun ja myös eri yksikköjen kehittämistoimia tulee priorisoida,** jotta henkilöstölle jää riittävästi resursseja opetussuunnitelmauudistukseen liittyvien uusien toimintatapojen vakiinnuttamiseen.

Opetussuunnitelmien ja niiden toteutuksen kehittäminen

- **LbD-toimintamallin tulisi ottaa uusien opiskelijaryhmien kanssa vaiheittain käyttöön.** LbD-mallin mukainen opiskelu on vierasta suurimmalle osalle opiskelijoista. Uusi opiskelutapa edellyttää opiskelijoilta aiempaa vahvempaa itseohjautuvuutta, vastuunottoa ja yhteistyökykyä. Kehittämispohjainen oppiminen on luonteva opiskelutapa erityisesti opintojen loppuvaiheessa ja asteittaisella siirtymisellä LbD-mallin kokonaisvaltaisen toteuttamisen suuntaan voidaan opiskelijoita valmentaa tällaisen työskentelytavan syvälliseen omaksumiseen. Toimivien käytäntöjen muotoutuminen LbD:n soveltamisessa vaatii aikaa, joten uudistuksen alkuvaiheessa tulee välttää liiallista kaavamaisuutta mallin toteuttamisessa.
- **Mahdollisuuksia opetussuunnitelmien rakenteiden, kuvaustavan ja kielen yksinkertaistamiseksi tulee edelleen pohtia.** Opetussuunnitelmissa käytetyt käsitteet vaativat edelleen selkiyttämistä, jotta ne olisivat ymmärrettäviä koko henkilöstölle, opiskelijoille, työelämän edustajille ja yhteistyökumppaneille. Myös opetussuunnitelmien keskeiset asiat (juonteet, teemat, oppimisprosessi ja ammatillisen kasvun eteneminen) tulisi pyrkiä kuvaamaan niin yksinkertaisesti, että ne alkavat entistä vahvemmin käytännössä ohjaamaan opetusta, opiskelua ja oppimista. Rakenteellisten kysymysten yhteydessä tulee huomioida myös laajoihin kokonaisuuksiin liittyvät opintosuoritusten kertymisen ongelmat.

- **Opiskelun eri vaiheissa tapahtuvan arvioinnin tulee muodostaa johdonmukainen, suunnitelmallinen ja ammatillista kehittymistä tukeva kokonaisuus.** Arviointitilanteiden tulee muuttua opintojen edetessä haasteellisemmiksi ja monipuolisemmiksi siten, että yksittäisten taitojen ja tietojen sijaan ja ohella työelämässä tarvittavaa osaamista arvioidaan yhä kokonaisvaltaisemmin ja eri arviointimenetelmiä käytetään tarkoituksenmukaisesti. Vähintään kerran vuodessa tulisi paneutua koko tutkinnon osaamistavoitteiden (juonteet ja teemat) saavuttamisen arviointiin. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että opiskelijat saavat riittävästi palautetta oppimisestaan ja osaamisestaan. Ammattikorkeakoulun tulee kehittää arviointikäytänteitään siten, että opiskelijoiden ja opiskelijoiksi pyrkivien aikaisemmin hankittu osaaminen kyetään nykyistä paremmin tunnistamaan ja tunnustamaan.
- **LbD-toimintamallin laajamittainen toteuttaminen vaatii työelämäkumppanuuksien vahvistamista ja yhteistyöstä sopimista.** Opetussuunnitelmauudistuksen tavoitteiden toteutuminen ja lisääntyvä hankeyhteistyö asettavat uusia haasteita työelämäyhteyksille ja työelämän edustajille. Työelämän valmius lähteä mukaan uuteen toimintatapaan ja autenttisten työelämähankkeiden saaminen osaksi opintoja on opetussuunnitelmauudistuksen onnistumisen kannalta kriittinen tekijä.
- **Opiskelijaohjauksen kehittäminen vaatii edelleen työtä.** Uudet laajoihin kokonaisuuksiin perustuvat opetussuunnitelmat ja opiskelijoiden itsenäistä vastuunottoa korostavat pedagogiset ratkaisut edellyttävät opettajien ohjauksellisen roolin vahvistumista. Opiskelijoiden valmiudet LbD-mallin mukaiseen toimintaan vaihtelevat suuresti ja koulutuksen toteutuksessa pitäisi pystyä huomioimaan erilaisten oppijoiden tarpeet. Koko Laureaan onkin laadittu yhteisen ohjaussuunnitelman luonnos ja perustettu ohjauksen kehittämistyöryhmä. Ryhmän tehtävänä on etsiä suunnitelman pohjalta hyviä käytäntöjä ohjauksen kehittämiseksi ja antaa ohjaukseen liittyviä suosituksia. Ohjauskäytäntöjen kehittämisen pohjaksi olisi hyvä laatia kattava opiskelija-analyysi (Auvinen ym. 2006, 67).
- **Juonneopetussuunnitelman ja LbD-toimintamallin soveltamisessa aikuiskoulutukseen on paljon mahdollisuuksia.** Uutta toimintatapaa on Laureassa sovellettu syksystä 2006 alkaen myös aikuiskoulutuksessa, jossa oppimisen sitominen aitoihin työelämäyhteyksiin on todennäköisesti nuorten koulutusta helpompaa.

Lähteet

AMKOTA-tietokanta

Ammattikorkeakoulun rehtorineuvosto. 2007. Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä. Helsinki: Edita.

<<http://www.pkamk.fi/ects/materiaali/Ammattikorkeakoulut%20Bolognan%20tiellä%20012007.pdf>>

Auvinen, P. 2004. Ammatillisen käytännön toistajista monipuolisiksi aluekehittäjiksi? Ammattikorkeakoulu-uudistus ja opettajan työn muutos vuosina 1992–2010. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja n:o 100. <http://joypub.joensuu.fi/publications/dissertations/auvinen_aluekehittajaksi/auvinen.pdf>

Auvinen, P., Dal Maso, R., Kallberg, K., Putkuri, P. & Suomalainen, K. 2005. Opetussuunnitelma ammattikorkeakoulussa. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja B9.

Auvinen, P., Mäkelä, J. & Peisa, S. 2006. Laurea-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmatyön arviointi. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisuja B15. <http://www.laurea.fi/net/fi/05_Julkaisutoiminta/02_Raportit/Laurea-ammattikorkeakoulun_opetussuunnitelmatyoen_arviointi/B15.pdf>

Fink, D. & Stoll, L. 1998. Educational change: easier said than done. In A. Hargreaves, A. Liebermann, M. Fullan & D. Hopkins (eds.) International handbook of educational change. London: Kluwer, 297–321.

Grow, G. (1991). Teaching learners to be self-directed. *Adult education quarterly* 41:3, 125–149.

Kallioinen, O. 2005. Laurean juonneopetussuunnitelma. Luento ECTS-seminaarissa, 11.10.2005.

<<http://www.ncp.fi/ects/seminaarit/11102005/Laurean+juonneops+111005.ppt>>

Kallioinen, O. (toim.) 2007. Osaamisperustainen opetussuunnitelma Laureassa. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisuja B22. Vantaa.

Karjalainen, A. (toim.) 2003. Akateeminen opetussuunnitelmatyö. Oulun yliopisto. Opetuksen kehittämissyksikkö.

<<http://www oulu.fi/tutkintorakenne/tyokalut/akatops305.pdf>>

Koro, J. 1993. Aikuinen oman oppimisensa ohjaajana. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 98. Jyväskylän yliopisto.

Laurea-ammattikorkeakoulun www-sivut <www.laurea.fi>

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2007. Alkuvaiheen opiskelijoiden palautekysely. Vastausten keskiarvot ja jakaumat, tilanne 5.3.2007.

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2005. Esitys aluekehitysvaikutuksen huippuyksiköksi 2006–2007.

<http://www.laurea.fi/net/fi/OppaatOhjeetEsitteet/AKV_www.pdf >

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2002. Laurean pedagoginen strategia. <http://www.laurea.fi/net/fi/06_Laurea/LaureaKuvat/Pedagoginen__strategia.pdf>

Lewin, K. 1976. Field theory in social science. Selected theoretical papers. University of Chicago press.

Mulford, B. 1998. Organizational learning and educational change. In A. Hargreaves, A. Liebermann, M. Fullan & D. Hopkins (ed.) International handbook of educational change. London: Kluwer, 616–641.

Puolimatka, T. 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi.

Rantanen, T. 2007. Laurean opetussuunnitelmauudistus kehittämissuunnitelmissa. Teoksessa O. Kallioinen (toim.) Osaamisperustainen opetussuunnitelma Laureassa. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisu B22.

Rauhala, P. 2002. Pedagogisen johtamisen haasteet ammattikorkeakoulussa. Teoksessa P. Kokko & S. Kolehmainen (toim.) Yhdessä ammattikorkeakouluopintoja edistäen. Hämeenlinna: OPED -projekti & Hämeen ammattikorkeakoulu, 61–68.

Rauhala, P. 2007. Laurean valintana juonneopetussuunnitelma. Teoksessa O. Kallioinen (toim.) Osaamisperustainen opetussuunnitelma Laureassa. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisuja B22.

Rudduck, J. 1988. The ownership of change as a basis for teachers' professional learning. In J. Calderhead (ed.). Teachers' professional learning. London: Falmer, 205–222.

Salminen, H. & Kajaste, M. (toim.) 2005. Laatu, innovatiivisuutta ja proaktiivisuutta. Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuysiköt 2005–2006. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 3:2005.
http://www.kka.fi/pdf/julkaisut/KKA_305.pdf

Silander, P. & Koli, H. 2003. Verkko-opetuksen työkalupakki – oppimisaihioista oppimisprosessiin. Helsinki: FinnLectura.

Tauch, C. 2006. Understanding the Characteristics of European Degree Structures: The Reintroduction of Bachelor and Master Degrees. In E. Froment, J. Kohler, L. Purser & L. Wilson (eds.) EUA Bologna Handbook. Making Bologna Work. European University Association. Berlin: Raabe.

Tiilikkala, L. 2004. Mestarista tuutoriksi. Suomalaisen ammatillisen opettajuuden muutos ja jatkuvuus. Jyväskylä studies in education psychology and social research 236.
<<http://selene.lib.jyu.fi:8080/vaitos/studies/studeduc/9513917215.pdf>>

de Woot. 1996. Managing change at university. Journal of the association of European universities. CRE–action 109, 19–28.

Liitteet

LIITE 1

LAUREAN PEDAGOGISEN RYHMÄN ITSEARVIOINTI / KOULUTUSOHJELMAKOHTAISTEN VASTUUHENKILÖIDEN RYHMÄN ITSEARVIOINTI

02/2007

Opetussuunnitelmauudistuksen toteutumista arvioidaan seuraavien teemojen/kysymysten pohjalta. Toivomme, että arviointiraporttinne on **korkeintaan 5 sivun mittainen**. Voitte käyttää arvioinnissanne tekstin lisäksi myös erilaisia kaavioita. Arviointiraportti palautetaan **viimeistään pe 16.2.2007** sähköpostilla kaikille arviointiryhmän jäsenille (seppo.peisa@haaga-helia.fi, jarmo.makela@pkamk.fi, pekka.auvinen@pkamk.fi).

1. Opetussuunnitelma

- Miten hyvin uusi opetussuunnitelmamalli on omaksuttu eri koulutusohjelmissa?
- Miten teemojen muodostaminen onnistui koulutusohjelmissa?
- Miten hyvin opetussuunnitelmat kuvaavat opiskelijoiden ammatillisen kasvun prosessia?
- Ohjaavatko opetussuunnitelmat tavoiteltuun opiskelu- ja opetustapaan?
- Ovatko opintojaksot laajuudeltaan oppimisen kannalta mielekkäitä kokonaisuuksia ja kuormittavuudeltaan sopivia?

2. Koulutuksen toteutus

- Toimiiko LbD-malli käytännössä uudistuksen tavoitteiden mukaisesti?
- Onko opettajilla, opiskelijoilla ja yhteistyökumppaneilla riittävästi valmiuksia LbD-mallin mukaiseen toimintaan?
- Miten LbD-malli on muuttanut opiskelijoiden, opettajien ja työelämän yhteistyökumppaneiden rooleja?
- Onko uusi toimintatapa lisännyt oppimisyhteisöjen muodostumista?
- Onko LbD-malli tukenut työelämäyhteyksien muodostumista?
- Minkälaista opiskelija-, opettaja- ja työelämäpalautetta olette saaneet uudistuksen onnistumisesta? Oletteko muuttaneet toimintatapoja palautteen perusteella?

3. Oppimisen ohjaus ja arviointi

- Miten uuteen toimintamalliin liittyvä tiedotus on toteutettu ja onnistunut?
- Minkälaisia kehittämistarpeita olette havainneet koulutusohjelmien ohjauksen käytännöissä?
- Minkälaisia käytäntöjä olette kehittäneet osaamisjuonteiden arvioimiseksi?
- Miten opintojaksojen arviointi on uudistunut?
- Minkälaisia arviointiin liittyviä kehittämistarpeita olette havainneet?

4. Osaamisen kehittyminen

- Tuottavatko uudet opetussuunnitelmat ja toimintamallit haluttua osaamista?
- Ovatko opinnot sopivan haasteellisia suhteessa opiskelijoiden valmiuksiin?
- Voidaanko opiskelijoiden aiempaa osaamista hyödyntää uudessa toimintatavassa entistä paremmin?
- Motivoiko uusi toimintatapa opiskelijoita aikaisempaa paremmin tavoitteelliseen osaamisen kehittämiseen?
- Miten hyvin uusi toimintamalli vahvistaa opiskelijoiden työelämäyhteyksiä?

5. Opetussuunnitelmien uudistusprosessin onnistuminen

- Miten uudistukselle asetetut tavoitteet näyttävät tällä hetkellä toteutuvan?
- Onko yhteinen käsitys uudistuksen suunnasta ja tavoitteesta vahvistunut?
- Minkälainen yleinen suhtautuminen henkilöstöllä on opetussuunnitelmauudistusta kohtaan?
- Miten uudistuksen toteuttamiseen tarvittavia valmiuksia on vahvistettu?
- Miten uusien opetussuunnitelmien käyttöönotto on sujunut?
- Miten hyvin juonneopetussuunnitelmamalli ja LbD-toimintamalli toimivat käytännössä?

LIITE 2

LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULUN OPETUSSUUNNITELMAUUDISTUKSEN ARVIOINTI

Hyvä Laurea-ammattikorkeakoulun opettaja,

Syksyllä 2005 alkanut opetussuunnitelmatyön arviointi jatkuu nyt valmiin opetussuunnitelman toimivuuden kartoittamisella. Toisen vaiheen arviointityön osa-alueita ovat 1) opettajille ja 2) kaikille syksyllä 2006 opintonsa aloittaneille nuorten koulutuksen opiskelijoille suunnattu kysely, 3) pedagogisen kehittämissryhmän tekemä itsearviointi sekä 4) eri ryhmien haastattelut. Arviointiryhmän kokoumien tietojen pohjalta laaditaan raportti, jonka tulokset julkistetaan pe 30.3.2007 pidettävässä seminaarissa.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää opettajien käsityksiä ja mielipiteitä syksyllä 2006 käyttöön otetuista opetussuunnitelmista, LbD-toimintamallista ja uudistusprosessin onnistumisesta. Kysely jakautuu viiteen aihealueeseen: 1) opetussuunnitelma, 2) koulutuksen toteutus, 3) oppimisen ohjaus ja arviointi, 4) osaamisen kehittyminen sekä 5) opetussuunnitelmien muutosprosessin onnistuminen. Jokaiseen aihealueeseen liittyy väittämiä ja lisäksi kyselyn lopussa on avoin palautekenttä.

Voitko ystävällisesti vastata oheiseen www-pohjaiseen kyselyyn viimeistään perjantaina 16.2.2007. Vastauksia käsitellään luottamuksellisesti, eivätkä vastauksesi tule missään vaiheessa esiin sellaisessa muodossa, että ne voitaisiin liittää henkilökohtaisesti Sinuun. Arviointityön onnistumisen kannalta on tärkeää, että mahdollisimman moni vastaa tähän kyselyyn.

Toimipiste (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Leppävaara, Lohja, Porvoo, Tikkurila, Otaniemi)

Olen osallistunut syksyllä 2006 käyttöön otettujen uusien opetussuunnitelmien toteuttamiseen (kyllä/ei)

Arvioi seuraavien väittämien pohjalta opetussuunnitelmaa, koulutuksen toteutusta, oppimisen ohjausta ja arviointia, työelämässä tarvittavan osaamisen kehittämistä.

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
OPETUSSUUNNITELMA				
Opetussuunnitelmassa kuvataan ymmärrettävästi, minkälaista osaamista opiskelijoilta tutkinnon suorittamisen jälkeen odotetaan				
Ymmärrän hyvin, mitä opetussuunnitelmassa esitetyillä juonteilla tarkoitetaan				
Ymmärrän hyvin, mitä opetussuunnitelmassa esitetyillä teemoilla tarkoitetaan				
Opetussuunnitelma antaa selkeän kuvan ammatillisen kasvun prosessista				
Opetussuunnitelma ilmentää selvästi, minkälaiseen opiskelutapaan pyritään				
Opintojaksojen sisällöistä muodostuu ehyt kokonaisuus				
Opintojaksot ovat laajuudeltaan oppimisen kannalta sopivia kokonaisuuksia				
Opintojaksojen laajuus ja niiden suorittamisen vaatima työ määrä vastaavat hyvin toisiaan				
KOULUTUKSEN TOTEUTUS				
Opetusjärjestelyt toimivat hyvin				
Opettajilla on riittävästi osaamista toteuttaa LbD-toimintamallia käytännössä				
LbD-toimintamalli tukee hyvin opiskelua ja oppimista				
Ymmärrän hyvin, minkälaista roolia ja vastuunottoa LbD-toimintamalli minulta opettajana edellyttää				
Opettajien välinen yhteistyö opetussuunnitelman toteuttamisessa toimii hyvin				
Työpajatyöskentely tukee hyvin oppimista				
LbD-toimintamalli tukee oppimista edistävien opiskelijayhteisöjen muodostumista				
Opiskelijoiden palaute ja mielipiteet otetaan aktiivisesti huomioon koulutusohjelman toiminnan kehittämisessä				
Ammattikorkeakoulun infrastruktuuri tukee hyvin LbD-toimintamallin toteuttamista				
OPPIMISEN OHJAUS JA ARVIOINTI				
Opiskelijat saavat riittävästi opintoihinsa liittyvää tietoa				
Opiskelijat saavat opettajilta riittävästi oppimistaan ja opiskeluaan tukevaa ohjausta				
Portfoliotyöskentely tukee hyvin opiskelijoiden oppimista				
Opiskelijoiden itsearviointia hyödynnetään säännöllisesti oppimisen arvioinnissa				
Opiskelijat saavat opintojaksojen arvioinnin yhteydessä riittävästi tietoa osaamisensa kehittymisestä				
Opiskelijat saavat opettajilta riittävästi palautetta oppimisestaan				
OSAAMISEN KEHITTÄMINEN				
Opetus on sopivan haasteellista suhteessa opiskelijoiden osaamiseen ja valmiuksiin				
Opiskelijoiden aikaisempaa osaamista hyödynnetään aktiivisesti oppimistilanteissa				
Opiskelijoilla on riittävät oppimisvalmiudet tutkinnon osaamistavoitteiden saavuttamiseksi				
Koulutusohjelmassamme on tavoitteellista oppimista tukeva ilmapiiri				
Uskon, että LbD-toimintamalli tukee hyvien työelämäyhteyksien muodostumista opintojen aikana				
LbD-toimintamalli tukee hyvin ammatillisen osaamisen kehittymistä				
Opiskelijoiden oppimis- ja opiskelumotivaatio on hyvä				
OPETUSSUUNNITELMIEN MUUTOSPROSESSIEN ONNISTUMINEN				
Toimipaikassani on tällä hetkellä yhteinen käsitys juoneopetussuunnitelmamallin perusteista				
Lähiyhteisössäni on tällä hetkellä yhteinen käsitys LbD-toimintamallin perusteista				
Minulla on selkeä käsitys opetussuunnitelmauudistuksen vaikutuksista omaan työhöni				
Minulla on riittävä osaaminen opetussuunnitelmauudistuksen toteuttamiseen				
Toimipaikassani on tällä hetkellä hyvät valmiudet uuden opetussuunnitelman toteuttamiseen				

Mitä muuta opetussuunnitelmauudistukseen liittyvää palautetta haluat antaa?

KIITOS VASTAUKSISTASI!

LIITE 3

LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULUN OPETUSSUUNNITELMAUUDISTUKSEN ARVIOINTI

Hyvä Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelija,

Laurea-ammattikorkeakoulussa tehdään opetussuunnitelmatyön arviointi. Arviointiryhmän jäseninä toimivat Seppo Peisa Haaga-Helia ammattikorkeakoulusta sekä Pekka Auvinen ja Jarmo Mäkelä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta. Arviointityön osa-alueita ovat 1) opettajille ja 2) kaikille syksyllä 2006 opintonsa aloittaneille nuorten koulutuksen opiskelijoille suunnattu kysely, 3) pedagogisen kehittämisryhmän tekemä itsearviointi sekä 4) eri ryhmien haastattelut. Arviointiryhmän kokoamien tietojen pohjalta laaditaan raportti, jonka tulokset julkistetaan pe 30.3.2007 pidettävässä seminaarissa.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää opiskelijoiden käsityksiä ja mielipiteitä uusista opetussuunnitelmista ja LbD-toimintamallista. Kysely jakautuu neljään aihealueeseen: 1) opetussuunnitelma, 2) koulutuksen toteutus, 3) oppimisen ohjaus ja arviointi sekä 4) osaamisen kehittyminen. Jokaiseen aihealueeseen liittyy väittämiä ja lisäksi kyselyn lopussa on avoin palautekenttä.

Voitko ystävällisesti vastata oheiseen www-pohjaiseen kyselyyn viimeistään perjantaina 16.2.2007. Vastauksia käsitellään luottamuksellisesti, eivätkä vastauksesi tule missään vaiheessa esiin sellaisessa muodossa, että ne voitaisiin liittää henkilökohtaisesti Sinuun. Palautteesi antaa Laurea-ammattikorkeakoululle arvokasta tietoa toiminnan kehittämiseksi.

Toimipiste (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Leppävaara, Lohja, Porvoo, Tikkurila, Otaniemi)

Arvioi seuraavien väittämien pohjalta opetussuunnitelmaa, koulutuksen toteutusta, oppimisen ohjausta ja arviointia sekä omaa oppimistasi ja työelämässä tarvittavan osaamisen kehittymistä.

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
OPETUSSUUNNITELMA				
Ymmärrän hyvin, minkälaista osaamista minulta tutkinnon suorittamisen jälkeen odotetaan				
Ymmärrän hyvin, mitä opetussuunnitelmassa esitetyillä juonteilla tarkoitetaan				
Ymmärrän hyvin, mitä opetussuunnitelmassa esitetyillä teemoilla tarkoitetaan				
Opetussuunnitelma antaa selkeän kuvan ammatillisen kasvun prosessista				
Opetussuunnitelma ilmentää selvästi, minkälaiseen opiskelutapaan pyritään				
Opintojaksojen sisällöistä muodostuu ehyt kokonaisuus				
Opintojaksot ovat laajuudeltaan oppimisen kannalta sopivia kokonaisuuksia				
Opintojaksojen laajuus ja niiden suorittamisen vaatima työmäärä vastaavat hyvin toisiaan				
KOULUTUKSEN TOTEUTUS				
Opetusjärjestelyt toimivat hyvin				
Opettajilla on riittävästi osaamista toteuttaa LbD-toimintamallia käytännössä				
LbD-toimintamalli tukee hyvin opiskelua ja oppimistani				
Ymmärrän hyvin, minkälaista roolia ja vastuunottoa LbD-toimintamalli minulta opiskelijana edellyttää				
Opettajien välinen yhteistyö toimii hyvin				
Työpajatyöskentely tukee hyvin oppimistani				
Opiskeluni on kytkettynyt työelämälähtöisten hankkeiden toteuttamiseen				
LbD-toimintamalli tukee oppimista edistävien opiskelijayhteisöjen muodostumista				
Ammattikorkeakoulun tarjoamat opiskelu- ja oppimisympäristöt sopivat hyvin LbD-toimintamallin toteuttamiseen				
Opiskelijoiden palaute ja mielipiteet otetaan aktiivisesti huomioon koulutusohjelmani toiminnan kehittämisessä				
OPPIMISEN OHJAUS JA ARVIOINTI				
Kokemukseni opiskelusta koulutusohjelmassani vastaavat hyvin ennako-odotuksiani				
Opintoihini liittyvää tietoa on riittävästi saatavilla				
Saan opettajilta riittävästi oppimistani ja opiskelua tukevaa ohjausta				
Portfoliotyöskentely tukee hyvin oppimistani				
Opiskelijoiden itsearviointia hyödynnetään säännöllisesti oppimisen arvioinnissa				
Opintojaksojen arviointi antaa minulle riittävästi tietoa osaamiseni kehittymisestä				
Saan opettajilta riittävästi palautetta oppimisestani				
OSAAMISEN KEHITTYMINEN				
Opetus on sopivan haasteellista suhteessa osaamiseeni ja valmiuksiini				
Opiskelijoiden aikaisempaa osaamista hyödynnetään aktiivisesti oppimistilanteissa				
Minulla on riittävät oppimisvalmiudet tutkinnon osaamistavoitteiden saavuttamiseksi				
Koulutusohjelmassani on tavoitteellista oppimista tukeva ilmapiiri				
Uskon, että LbD-toimintamalli tukee hyvien työelämäyhteyksien muodostumista opintojen aikana				
LbD-toimintamalli tukee hyvin ammatillisen osaamisen kehittymistä				
Oppimis- ja opiskelumotivaationi on hyvä				

Mitä muuta opetussuunnitelmaan ja opiskeluun liittyvää palautetta haluat antaa?

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Laurea amk:n opetussuunnitelmatyön arviointi

Arviointivierailun toteutus

LIITE 4

Tiistai 27.2.2007

Tikkurila

9.30-10.30 **opiskelijat (4-6 hlöä)** (Jarmo)

eri koulutusohjelmien edustajia

pääasiassa syksyllä 2006 aloittaneiden ryhmien opiskelijoita

1-2 aiemmin opintonsa aloittaneita

11.00-12.00 **opettajat (4-6 hlöä)** (Seppo)

eri lailla uudistuksessa mukana olleita henkilöitä

eri pituisen opettajakokemuksen omaavia

eri koulutusohjelmien ja toimipaikkojen edustajia

osa osallistunut LbD-kokeiluihin ja uusien opiskelijoiden tutorointiin

13.00-14.00 **koulutusohjelmakohtaisten ops-työryhmien vastuuhenkilöitä (4-6 hlöä)** (Pekka)

15.00-16.00 **koulutuslajohtajat (4-6 hlöä)** (Pekka)

eri lailla uudistustyössä mukana olleita

16.30-17.30 **väliyhteenvetokeskustelu**

pedagogisen kehittämisryhmän edustajat

[Älä deletei tätä osanvaihtoa, sillä tämän jälkeen tulee takakansi]

Laurea-ammattikorkeakoulussa on toteutettu perusteellinen ja laaja opetus-suunnitelmauudistus, joka käynnistyi vuonna 2004. Keskeisenä syynä uudistus-prosessin käynnistämiseen oli pyrkimys saada opetussuunnitelmat vastaamaan ja tukemaan Laurean keskeisiä strategisia valintoja. Tavoitteena on ollut erityisesti edellytysten luominen ammattikorkeakoulun kolmen tehtävän integraatiolle ja ammattikorkeakoulussa kehitetyn LbD-mallin (Learning by Developing, kehittämispohjainen oppiminen) käyttöönotolle. Laurean opetussuunnitelmien runko muodostuu yhteisistä juonteista, jotka ovat eettinen osaaminen, globalisaatio-osaaminen, innovaatio-osaaminen, reflektio-osaaminen ja verkosto-osaaminen. Koulutusohjelmakohtainen opetussuunnitelma rakentuu kuhunkin alaan liittyvien osaamisteemojen ympärille. Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön syksyllä 2006.

Laurean opetussuunnitelmauudistuksen toteutumista on seurattu ja pyritty tukemaan ammattikorkeakoulun itsearvioinnin lisäksi myös ulkoisen arvioinnin avulla. Laurea valitsi tarjousten perusteella Helian ammatillisen opettajakorkeakoulun (nykyisin Haaga-Helian ammatillinen opettajakorkeakoulu) arvioinnin toteuttajaksi. Arviointi toteutettiin kahdessa vaiheessa. Vuoden 2005 lopulla läpiviedyn väliarvioinnin tavoitteena oli selvittää uudistusprosessin onnistumista ja tukea opetussuunnitelmatyön etenemistä prosessin aikana. Vuoden 2007 alkupuolella toteutetussa toisessa vaiheessa arvioitiin uudistusprosessia kokonaisuutena ja valmiin opetussuunnitelman toimivuutta käytännössä.

Tämä raportti on yhteenveto opetussuunnitelmatyön arvioinnin tuloksista.

ISSN 1458-7238
ISBN 978-951-799-126-1

LAUREA

www.laurea.fi